LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ
THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose $12.00
Kanadoje $15.00
Kitur užsienyje $15.00
Pavienio egzemploriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 4 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, SAUSIO [JANUARY] 22, 1982 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ 71-IEJI METAI

KRISLAI

Paul Robesonas
Knyga "Monologai"
Martin Luther King gimtadienio minėjimas
Buvęs JAV ambasadorius Tarybų Sąjungoj Geo. F. Kennan
Sveikinimai Pietų Afrikos Moterims
"Laisvės" vajaus laimėtojai

IEVA MIZARIENĖ

Susan Robeson, Paul Robesono anūkė apie savo dieduką parašė knygą. Ta proga Dalton knygyne, 5-oje Avenue ir 53-ojoj gatvėje, New Yorke vienoje puošniausių apylinkių Manhattane susirinko daug, labai daug žmonių pagerbti tą taip žymų amerikietį—Princetono universitetą baigusį pirmąjį juodosios rasės žmogų. Visą gyvenimą Robesonas buvo kovotojas už lygias teises, prieš visokią diskriminaciją. Jis buvo Komunistų Partijos narys.

Bet, pasiskaitykite šiame "Laisvės" numeryje išsamų raštą apie tą artistą, solistą, kalbėtoją, kurį dedame be vertimo. Lai šį raštą perskaito jūsų anūkai, vaikai, Amerikoje gimusieji draugai.

□

Ačiū Panevėžio teatro dabartiniam režisieriui Donatui Banioniui, kuris man prisiuntė Tomo Sakalausko parašyta knygą "Monologai". Tai knyga apie gyvenimą buvusio Panevėžio teatro ilgamečio režisieriaus, mokytojo Juozo Miltinio. Knyga išleista 1981 metais, turinti 228 puslapius su nemažai fotografijų, "Vaizdo" spaustuvėje Vilniuje.

Pradedi skaityti ir negali padėti, koks įdomus buvo šio taip žymaus žmogaus gyvenimas. Mums amerikiečiams įdomu, kad knygoje yra J. Miltinio nuotrauka su dailininku V. K. Jonynu, kada tiedu artimi draugai, Paryžiaus studijų laikotarpiu suartėję, susitiko New Yorke 1969 metais.

□

Sausio 15 d. minėjome Dr. Martin Luther King, Jr. gimtadienį didžiausiomis demonstracijomis per visą mūsų šalį. Reikalaujama, kad ši diena būtų oficialiai paskelbta nacionaline švente, pagerbiant šį milžinišką kovotoją už taiką, už lygias teises ir už geresnį gyvenimą.

Galbūt didžiausia demonstracija įvyko mūsų sostinėje Washingtone, kurioje dalyvavo šimtais autobusų suvažiavusių dalyvių: iš Los Angeles, New Yorko, Hartfordo, Dallas, Texas ir kitų miestų.

Daktaras King atstovavo ne tik juodųjų žmonių aspiracijas, bet ir baltųjų, beturčių ir skriaudžiamų žmonių. Jis taip pat kovojo už taiką pasaulyje.

1968 metais balandžio 4 d. jis buvo nužudytas.

□

George F. Kennan, buvęs JAV ambasadorius Maskvoje per NBC televiziją labai smarkiai kritikavo dabartinės mūsų administracijos atsinešimą link Tarybų Sąjungos. Jis sakė, kad Tarybų Sąjunga niekad nesiruošė—neigi nemananti ruoštis—pulti Vakarų Europą bei JAV—arba išprovokuoti trečiąjį pasaulinį karą. Jis kritikavo administracijos iššokius prieš Tarybų Sąjungą Lenkijos reikale.

Kennan sakė, kad yra galimybė palengvinti pavojingą situaciją tarp JAV ir Tarybų Sąjungos—ir tai tik per pokalbius.

□

Tarptautinė Moterų Demokratinė Federacija pasiuntė sveikinimus Pietų Afrikos Moterų Lygos Nacionaliniam Kongresui, organizacijos 70 m. jubiliejaus proga.

Pietų Afrikos moterys sveikinamos už jų kovą dėl nacionalinio išvadavimo ir už žmoniškas teises prieš genocidinį aparteido režimą.

□

Reikia pripažinti, kad kiekvienas "Laisvės" vajininkas laimėjęs šių metų dovaną, dirba per visus metus. Už tai jiems reikia labai šiltai padėkoti. Juk tai nelengvas darbas.

Pažangioji spauda diskutavo savo rolę

Daily World ir Voz del Pueblo skaitytojų aktyvistų konferencija Detroite pereitą savaitgalį svarsto pažangiosios spaudos rolę darbo žmonių gyvenime.

Detroit.—Dramatizuodami tą faktą, kad šis miestas yra labiausiai paliestas nedarbo, čia sausio 16-17 dienomis savo skaitytojų aktyvistų suvažiavimą buvo sušaukęs angliškai leidžiamas Daily World ir ispaniškai-Voz del Pueblo.

Abiejų laikraščių atstovai pabrėžė spaudos reikšmę darbo žmonių gyvenime ir nurodė, kad pirmiausia reikia pakelti laikraščių tiražą, turinį ir sudaryti jiems stipresnę finansinę bazę.

Mitinge prieš Reagano ekonominę politiką kalbėjo JAV Komunistų partijos gen. sekretorius Gus Hall, Pasaulio Darbo Unijų Federacijos atstovas Jungtinėms Tautoms Ernest DeMaio, Amerikos arabų atstovas Anan Jabara, Žemės ūkio darbininkų organizacinio komiteto prezidentas Baldemar Velasquez ir kiti.

Konferencijos pabaigoje priimta rezoliucija-deklaracija, pasisakanti prieš prez. Reagano ekonominę politiką ir už pažangiosios spaudos sustiprinimą.

Amerika nusiaubė dideli šalčiai, pridarę nuostolių žmonėms ir jų turtui. Šitaip atrodo Floridos citrusų plantacijos.

Tęsiami pasitarimai dėl nusiginklavimo Europoje

Geneva.—Lapkričio 30 d. prasidėjusieji pasitarimai tarp JAV ir Tarybų Sąjungos dėl vidutinio siekimo branduolinių raketų dislokavimo Europoje, paskui vienam mėnesiui nutraukti dėl švenčių, vėl tęsiami. Pirmieji posėdžiai prasidėjo sausio 12 d. JAV misijoje. Tai buvo jau septintasis JAV ir Tarybų Sąjungos nusiginklavimo specialistų susitikimas. Posėdžiai vyks rotacine tvarka abiejose misijose.

Nepaisant JAV uždėtų sankcijų Lenkijai ir Tarybų Sąjungai dėl karinės padėties stovio įvedimo Lenkijoje, tos sankcijos šių pasitarimų neliečia. Šitai pabrėžė JAV misija savo biuletenyje, cituodama Valstybės sekretoriaus Haig pareiškimą, jog šie pasitarimai priklauso ypatingai kategorijai.

Atėnai.—Vyriausybė patvirtino, kad pasiektas susitarimas tarp Graikijos ir Tarybų Sąjungos dėl tarybinių laivų remonto graikų uostuose. Pabrėžiama, kad tie laivai bus komercinio pobūdžio. JAV kritiškai žiūri į šį Graikijos mostą.

Praga.—The World Federation of Democratic Youth, didžiausia jaunimo organizacija pasaulyje, čia birželio 3-10 dienomis šaukia savo 11-ąją sesiją. Bus atstovaujama daugiau kaip 100 šalių. Ruošiamasi diskutuoti pasiruošimą kovai prieš branduolinio karo pavojų.

Durban. — Pietų Afrikos vyriausybė pranešė, kad kovo 10 d. prasidės teismas 45 vyrams, kurie kaltinami pagrobę Air India lėktuvą po nepavykusio perversmo Seycheles salose.

Lietuvos turistai šiemet aplankys 36 pasaulio šalis

Vilnius.—Kasmet su Respublikinės Profesinių Sąjungų Tarybos kelialapiais keletas tūkstančių Lietuvos darbo žmonių aplanko užsienio šalis. Šiemet, kaip praneša ELTA, turistai aplankys 36 Europos, Azijos, Lotynų Amerikos ir Afrikos šalis, visų pirma—socialistinės sandraugos valstybes.

Lietuvos gyventojai yra pamėgę keliones į Bulgariją:

1982-aisiais grupių skaičius į šią šalį padidės. Manoma, kad daugelis pasinaudos galimybe pabuvoti tarptautiniame estradinės dainos festivalyje "Auksinis Orfėjus" ir įspūdingose "Rožių šventėse".

Turistinių kelionių metu ne tik susipažįstama su viena ar kita šalimi, bet ir keičiamasi darbo patyrimu, užmezgami asmeniniai kontaktai. Tuo tikslu organizuojamos kryptingos atskirų specialybių darbuotojų išvykos.

Mėsos ir pieno pramonės darbuotojai lankysis Prancūzijoje, baldininkai—Vokietijos Demokratinėje Respublikoje, autotransportininkai—Jugoslavijoje, avalynininkai—Vengrijoje.

Daugelis pamėgo turistines keliones su poilsiu į Varną Bulgarijoje, prie Balatono Vengrijoje, į žymiausius kurortus Jugoslavijoje. Į pastaruosius šiemet grupių skaičius padvigubės.

Kaip ir anksčiau, bus surengti kruizai aplink Europą, Vidužemio jūra, Dunojumi, po Artimųjų Rytų ir Pietryčių Azijos šalis.

Pirmą kartą bus surengtos trumpalaikės kelionės poilsio dienomis į Suomiją. Į ją vieni turistai plauks laivu iš Tallinno, kiti važiuos autobusais iš Leningrado.

Respublikinės Profesinių Sąjungų Tarybos nemokamais ir lengvatiniais turistiniais kelialapiais šiemet pasinaudos apie 300 gamybos pirmūnų—socialistinio lenktyniavimo nugalėtojų.

Lenkijoje siekiama socialistinio atsinaujinimo komunistų partijoje

Varšuva. — Nacionalinio gelbėjimo karinė taryba tariasi su profesinių sąjungų, partijos ir visuomeninių organizacijų atstovais. Pasitarimuose dalyvauja angliakasiai, laivų statytojai, geležinkelininkai ir uosto darbininkai, fabrikų darbininkų ir žemdirbių atstovai.

Diskutuojama, kaip pakeiti gamybą ir nugalėti krizę, į kurią įstūmė šalį antisocialistiniai elementai. Tuo tarpu Lenkijos Komunistų Politinis Biuras posėdžiauja, svarstydamas, kaip sumobilizuoti jėgas socialistiniam atsinaujinimui. Partija imasi specialios akcijos, norėdama išvalyti savo eiles nuo oportunistų, karjeristų ir kitų, kurie stabdo persitvarkymo darbą.

Ekonominėje srityje ypatingai daug sunkumų sudaro žiemos šalčiai ir išsiliejusi Vysla keturiolikoje vaivadijų. Ypač smarkiai nukentėjo nuo potvynių į šiaurės vakarus nuo Varšuvos esantis Plocko miestas ir jo sritis. Ten potvyniai padarė nuostolių naftos refinerijoms, kurioms nafta atkeliauja vamzdžiais iš Tarybų Sąjungos.

Karinės padėties įstatymai pamažu švelnėja, o Poznanėje darbininkai, net suspenduotosios Solidarnosc unijos ženklelius nešiodami, užsienio korespondentams aiškino, jog nebuvę daug bėdos ryšium su karinio stovio įvedimu.

Daugiau įjungta telefonų, pradėjo išeidinėti ir laikraščiai. Tačiau spaudoje pasirodžiusiame pasikalbėjime vyriausybės kalbėtojas Jerzy Urban pareiškė, kad karinis stovis užtruks tol, ligi bus pašalinti fatališki fenomenai, prie to stovio paskelbimo privedusieji.

"Būtų neteisybė sakyti, jog visur gyvenimas vyksta ritmingai,—tęsė Urban, bet po 16 mėnesių trukusių darbininkų neramumų, kuriuos sukėlė Solidarnosc unija, darbo disciplina pagerėjo, visų pirma todėl, kad pasibaigė streikai".

Tokia padėtis krašte toli gražu neatitinka JAV vadovaujamo vakariečių bloko tvirtinimų dėl represijų prieš Lenkijos gyventojus. Kaip Lenkijos Valstybės Tarybos pirmininkas Henryk Jablonski užsienio diplomatams pareiškė, pastangos dėl padėties Lenkijoje sukelti tarptautinį įtempimą pačiai Lenkijai nieko gero neneša—jos neištrauks Lenkijos iš krizės, o padės tiktai antisocialistiniams elementams.

Lenkijoje ypač palankiai sutikta žinia, kad jos užsienio reikalų ministras Jozef Czyrek, susitikęs Maskvoje su Tarybų Sąjungos užsienių reikalų ministru Gromyka, kartu patvirtino, jog Tarybų Sąjungos ir Lenkijos Draugystės Sutartis esanti dideliu inašu taikos reikalui abiejų šalių užsienio politikoje, kuri detentę ir taiką laiko jos kertiniu akmeniu.

Lenkų kareiviai dalija maistą potvynių paliestųjų kaimų gyventojams Plocko srityje, netoli nuo Varšuvos. Išsiliejus Vyslos upei, tūkstančiai gyventojų turėjo būti evakuoti. Stichinės nelaimės sunkina ir taip jau sukrypusį Lenkijos ekonominį gyvenimą.

RUOŠIASI INVAZIJAI Į NIKARAGVĄ

Los Angeles. — Pietinėje Kalifornijoje, Kubos egzilų apmokomi Nikaragvos vyrai, ruošiami invazijai į Nikaragvą ir nuversti Sandinistų vyriausybei.

Nikaragvos vyriausybė yra pareiškusi, kad toks apmokymas pažeidžia abiejų šalių 1974 m. neutralumo aktą, kuris pasisako prieš Amerikos teritorijos bazių naudojimą kariniams veiksmams prieš šalį, kuri gyvena taikoje su Amerika.

Panašios nuomonės yra ir kai kurie tarptautinės teisės žinovai, bet JAV Teisingumo ministerija ir Valstybės departmentas tvirtina, jog tie egzilai nepažeidžia sutarties, kol jie tos invazijos nevykdo.

Jie treniruojasi Amerikoje, kaip nuversti valdžią Nikaragvoje. Juos apmoko Kalifornijoje, San Bernardino apygardoje, daugiau kaip 20 tūkst. kvadratinių mylių plote, didesniame nei Massachusetts, New Jersey, Delaware ir Rhode Island, kartu paėmus.

Skaudi lėktuvo nelaimė

Washington.—Dar galutinai nežinoma, kodėl Air Florida lėktuvas Boeing 737, pakilęs skristi į Miami iš Washingtono National aerodromo sausio 13 d., užkliudė tiltą ir sudužo Potomac upėje. Skelbiama, kad žuvusiųjų skaičius siekia 78, jų tarpe ir keletas iš keleivių, automobiliais važiavusių per tiltą.

Dėl šalčių ir ledų sunkiai vyksta gelbėjimo darbai, stengiantis ištraukti lavonus ir paties lėktuvo dalis bei surasti lėktuvo instrumentus, iš kurių būtų galima patirti nelaimės priežastį.

Spauda rašo, kad Federalinė Aviacijos Administracija jau 20 metų žino apie sunkias lėktuvų operavimo sąlygas šitame aerodrome, bet nieko nebuvo padariusi, nepaisydama įspėjimų iš skridimo saugumu susirūpinusių piliečių grupių.

Bonn, Fed. Vokietija. — Federalinės Vokietijos vyriausybė, kuri yra pasirašiusi su Tarybų Sąjunga sutartį dėl natūralinių dujų vamzdžių pravedimo iš Sibiro į Vakarų Europą, pareiškė, kad nieko nebus daroma, kas kliudytų Vokietijos kompanijoms tuos įsipareigojimus įvykdyti, nepaisant JAV uždėtų sankcijų.

New Delhi. — Protestuojant prieš vyriausybės ekonominę politiką, Indijos darbininkų lyderiai buvo sumanę paskelbti vienos dienos streiką visoje šalyje. Bet dar streiko išvakarėse valdžia suėmė daugiau kaip 6 tūkst. darbo aktyvistų.

Būsimasis Suomijos prezidentas

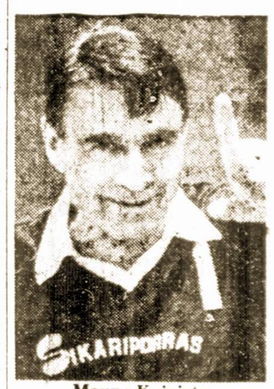

Mauno Koivisto

Helsinki. — Visuotiniuose rinkimuose į elektorių kolegiją, kuri ateinančią savaitę rinks Suomijos prezidentą, laimėtoju išėjo socialdemokratas dabartinis ministras pirmininkas Mauno Koivisto. Jis laikinai eina prezidento pareigas nuo pereitų metų rugsėjo, kai dėl nesveikatos pasitraukė beveik ketvirtį šimtmečio prezidentu išbuvęs 81 metų amžiaus Urho Kekkone.

Koivisto, 58 m. amžiaus, manoma, turi daugiau elektorių savo pusėje, nei kitų partijų kandidatai. Todėl esama visuotinio įsitikinimo, kad ateinantį antradienį jis bus išrinktas prezidentu.

Mauno Koivisto žaidė tinklinį, kai vyko balsų skaičiavimas.

Guaira, Brazilija.—Sausio 17 d. nukrito kabantis tiltas ties nuostabiu vandens kriokliu, esančiu ant Paragvajaus ir Brazilijos sienos. Nuskendo 40 žmonių, 10 sužeistų.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor in chief

EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $12.00	United States, per 6 months... $6.50
Canada, Lat. Amer., per year. $15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months. $8.00
Foreign countries, per year ... $15.00	Foreign countries, 6 months ... $8.00

Nauja gimtadienio šventė

Mūsų šalis tarp kitko švenčia Washingtono ir Lincolno gimtadienius. Dabar susidaro galimybė, kad bus panaši tokia šventė: Sausio 15-toji, tai data, kuomet gimė Martin Liuther King Jr., didysis kovotojas už juodųjų žmonių lygias teises, kurio gyvastį pabaigė balto rasisto kulka.

Kad Kingo gimtadienis būtų paskelbtas nacionaline švente, jau senokai kelta balsų. Bet dabar to reikalavimo judėjimas pradeda įsisiūbuoti ir vis daugiau žymių žmonių, baltųjų lygiai kaip ir juodųjų, prisideda prie to reikalavimo.

Mes tą reikalavimą remiame. King, nors religinis protestantų pastorius ir pacifistas, tuo pačiu laiku buvo ir tikras įkūnijimas visų kovingų ir net revoliucinių tendencijų, kurios gyvavo ir tebegyvuoja juodosios JAV masėse.

Pradžioj jis stojo tik už taikingą, pacifistinę, Gandi stiliaus kovą už juodųjų žmonių teises. Bet laikui bėgant jis pradėjo tą kovą rišti su kova už socialinę lygybę bendrai, už Amerikos visų darbo žmonių bendrus interesus. Jis taipgi buvo tapęs griežtu Vietnamo karo priešu. Nestebėtina, kad tuometinis Federalinio tyrinėjimo biuro (FBI) galva Hooveris visaip stengėsi jį diskredituoti.

Dabar Kingo rolę visi pripažįsta. Visuomeninės nuomonės įtakoj net valdžia pripažįsta jo rolę (jau yra pašto ženklas su jo atvaizdu).

Kiek dabar ims laiko, iki Sausio 15 tikrai bus paskelbta nacionaline švente, sunku pasakyta. Nereikia nė sakyti, kad Kongrese ir valdžioje, tai yra, Reagano administracijoje, yra daug žmonių, kuriems King lieka neapkenčiamas priešas.

Panašiai buvo ir su Lincolnu. Per dešimtmečius po pilietinio karo ir po Lincolno mirties ne tik Pietuose, bet ir Šiaurėje buvo daug reakcinių jėgų, kurios į Lincolno atmintį žiūrėjo kaip į neapkenčiamo radikalo atmintį. O dabar Lincolnas Amerikos psichologijoje yra beveik šventas.

Šventas ar nešventas, dr. King puikiai simbolizuoja juodųjų Amerikos žmonių aspiracijas už geresnį gyvenimą. Jis gal nesuprato marksizmo taip gerai kaip profesorius DuBois ir gal nebuvo toks kovingas, kaip Malcolm X. Jo dar negaubia romantiškas atminimas, kaip gaubia Fredericką Douglasą arba Sojourner Truth. Bet, nors jis mirė palyginimai neseniai ir palyginimai jaunas, jo šviesi atmintis darosi vis šviesesnė kiekvienais prabėgančiais metais. Ta nauja nacionalinė šventė tetampa už visų rasių lygybę mūsų šalyje simboliu.

Haigas Vidurryčiuose

Sekretorius Haig nusidangino į Artimuosius Rytus: Egiptą, Izraelį, Jordaną ir kitas valstybes. Dar prieš išvykdamas pripažino, kad jis neturi ypatingų naujų planų. Jis tik turėjo viltį, kad pats jo prestyžas, jo asmenybės svarba, kažkokiu stebuklingu būdu išspręs tuos baisiai sunkius klausimus, kurie tą pasaulio dalį seniai kankina.

Bet Haigas turėtų atsiminti, kad jis tik kartoja, ką bandė daryti jo pirmatakūnai.

Kissingeris, aišku, buvo toks pat svarbus valstybininkas kokiu yra generolas Haig. Ir kiek tas Kissingeris neprivažinėjo, neskraidžiojo iš sostinės į sostinę! Ir kas iš to viso išėjo? . . Paklausykime, ką dabar Kissingeris sako. Kalbėdamas biznierių grupei New Yorke jis pasakė:

"Padėtis Artimuosiuose Rytuose dabar yra labiau komplikuota, negu bet kuomet praeityje buvo . . ."

Kaip Kissingeris, taip Haigas su savimi nesiveža kokių nors stebuklingų vaistų. Viską, ką jis su savimi turi, tai savo "prestyžą". Bet su prestyžu galima operuoti tik laikinai. Kitaip sakant, dėl jo didelės svarbos, su Haigu sutinkama Jeruzalėje, Kaire, Amane, Saudi-Arabijoje—kiekvienoje vietoje, **kai jis ten.** O kai jis išvyksta, visi nesutikimai iš naujo iššoka į paviršių . . . .

Ar sniegas katastrofa?

Kuomet tiktai gilus sniegas apdengia New Yorką ir apylinkę, vietiniai laikraščiai sumirga didžiuliais antgalviais, kaip miestas iš tos katastrofos bando išsinaraplioti. Ir ne tik laikraščių antraštėse tas atsispindi, bet ir gyvenime: tikra suirutė prasideda transporto sistemoje, vėluojasi arba net sulėtėja autobusai, traukiniai, požemiai traukiniai.

Bet taip nėra kitose pasaulio dalyse. Tokiuose Europos didmiesčiuose kaip Maskvoje, Stockholme ir Helsinkyje sniego būna daug daugiau ir dažniau, negu New Yorke. Bet ten gyvenimas vyksta savo keliu. Net šiaurinėje New Yorko valstijos dalyje Buffalo mieste, kur sniego yra dvigubai daugiau negu New Yorko mieste, išmokta su sniegu susitvarkyti. Kodėl to negali padaryti mūsų didmiestis?

Atrodo, kad mūsų miestas priprato į sniegą žiurėti ne kaip į laukiamą neišvengiamą žiemos fenomeną, bet kaip į kokią katastrofą. Nors metai po metų vyksta tas pats, bet kiekvienu metu elgiamasi, lyg įvyko kas tai nelaukto ir baisaus. Sensacingas dienraštis "Post" anądien išėjo su didžiule: "Snow!"—lyg būtų pranešta ne apie sniegą, o apie kokį tai marą.

Mums atrodo, kad miesto administracija daug ko galėtų pasimokyti iš Šiaurinės Europos sostinių (ir iš Kanados miestų) kaip traktuoti žiemos pūgas ir šalčius.

Antanas Sniečkus—ilgametis Tarybų Lietuvos visuomenės veikėjas

R. ŠARMAITIS

Įžymų Komunistų partijos ir Tarybų valstybės veikėją Antaną Sniečkų pažinojo visa Tarybų Lietuva. Nerasi respublikoje rajono, kuriame jis nebūtų pabuvojęs, nebūtų aplankęs vieno ar kito kolūkio ar tarybinio ūkio, pramonės įmonės ar mokslo įstaigos, karinės dalies ar jungi-nio. Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto sekretorius visur buvo laukiamas svečias. Jis palaikė glaudžius ryšius su darbo žmonėmis, visada domėjosi jų nuotaikomis, jų pasiekimais ir nesėkmėmis, stengėsi kuo galėdamas padėti įveikti pasitaikiusius sunkumus.

Kokį gyvenimo kelią nuėjo Antanas Sniečkus—ilgametis Lietuvos partinės organizacijos vadovas?

Gimė jis 1903 m. sausio 10 d. Bublelių vienkiemyje, Šakių rajone, valstiečių šeimoje. Prasidėjus pirmajam pasauliniam karui, A. Sniečkus mokėsi Vilniaus gimnazijoje. Artinantis 1915 metais kaizerinei kariuomenei prie Vilniaus, jis kartu su kitais gimnazijos mokiniais evakavosi į Voronežą, kur 1918 m. baigė 4 klases.

Spalio revoliucijos metu A. Sniečkus buvo dar visai jaunas—teturėjo 14 metų. Tačiau 1917 metų įvykiai Rusijoje paliko jam neišdildomą įspūdį. Žavėjo jį socialistinės revoliucijos vykdytojų pasiaukojimas darbo žmonių reikalams, siekimas gyvenimo tikrovėje realizuoti marksizmo-leninizmo idėją, kad reikia nuversti buržuazijos valdžią ir sukurti darbininkų ir valstiečių Tarybas, perduoti joms visą valdžią šalyje. Jau tada jis pats sau davė įžadą eiti su bolševikais, su Leninu.

Po Bresto taikos sudarymo A. Sniečkus 1918 m. kartu su kitais moksleiviais grįžo į kaizerinės Vokietijos okupuotą Lietuvą. Jis pasiryžo gyventi savarankiškai. Baigęs pašto ir telegrafo darbuotojų kursus, jis 1919 m. rugpjūčio mėnesį ėmė dirbti Alytaus pašto įstaigoje telegrafo linijų prižiūrėtoju.

Alytuje A. Sniečkus įsitraukė į revoliucinę veiklą. 1920 m. rugpjūčio mėnesį jis buvo priimtas į Komunistų partijos gretas, dirbo čia nelegalaus LKP Alytaus parajonio komiteto sekretoriumi ir kartu priklausė Suvalkijos bendrajai profsąjungai, kurios centras buvo Vilkaviškyje, dirbo čia šios kairiosios profsąjungos Alytaus skyriaus valdybos sekretorium.

Už revoliucinę veiklą A. Sniečkus 1921 m. sausio 28 d. Alytuje buvo suimtas. Medžiagos bylai sudaryti žvalgyba turėjo mažai, dėl to išleido jį policijos priežiūron. Tačiau komplikuojantis bylai ir gręsiant kariuomenės teismui, A. Sniečkus perėjo į pogrindį, dirbo partinį ir pagalbos politiniams kaliniams organizavimo darbą.

Tuo metu Kaune veikė legali marksistinės literatūros leidykla "Šviesa". Buvo užsimota išleisti legaliai Juliaus Janonio raštus. Sudaryti pirmojo lietuvių proletarinio poeto eilėraščių rinkinį buvo pavesta A. Sniečkui. Jis su pasididžiavimu tvarkė, pats savo ranka perrašinėjo iš sąsiuvinių Janonio eilėraščius. Rinkinys išėjo iš spaudos Kaune 1921 m.

1921 m. liepos mėnesį LKP CK sekretorius K. Požela išdavė A. Sniečkui mandatą, kad partijos aktyvistas "Antekas" siunčiamas į Tarybų Rusiją, į partinę mokyklą mokytis. Kai A. Sniečkus atvyko į Smolenską, LKP Užsienio biuras nukreipė jį dirbti LKP CK partinėje leidykloje, kuri Smolenske spausdino žurnalus "Komunistas", "Darbininkų jaunimas", pirmąjį V. Lenino rinktinių raštų rinkinį lietuvių kalba. Visa ši literatūra buvo nelegaliai gabenama į Lietuvą ir čia platinama.

Darbą leidykloje A. Sniečkus derino su vakariniu mokymusi. 1925 metais jis baigė Darbininkų fakultetą prie Smolensko valstybinio universiteto. Tai atvėrė jam kelią į aukštąją mokyklą. Jis įstojo į Plechanovo Liaudies ūkio institutą Maskvoje. Studentaudamas Maskvoje, jis dirbo taip pat LKP atstovybėje prie Kominterno Vykdomojo Komiteto.

Gyvendamas Smolenske ir Maskvoje, A. Sniečkus artimai bendravo su V. Kapsuku, Z. Angariečiu, P. Eidukevičium, vykdė įvairius partinius jų pavedimus. Partijos nurodymu jis redagavo "Komunisto" priedą komjaunimo reikalams "Jaunimo lapelis" (jo išėjo 14 numerių). Kai pradėjo eiti atskiras LKJS Centro Biuro, paskui Centro Komiteto organas "Darbininkų jaunimas", jį 1923-1926 m. redagavo A. Sniečkus. Šį leidinį redaguoti jam pavedė taip pat LKJS I suvažiavimo 1924 m. spalio mėnesį išrinktas Centro Komitetas. A. Sniečkus dirbo LKP IV suvažiavimo sekretoriate, kai tas suvažiavimas 1924 m. liepos mėn. posėdžiavo Maskvoje. Jis atstovavo Lietuvos komjaunimui 1925 m. įvykusiame Baltarusijos komjaunimo suvažiavime, pasveikino jo dalyvius Lietuvos komjaunimo vardu.

Po fašistinio perversmo 1926 m. gruodžio viduryje buvo suimti ir sušaudyti LKP vadovaujantieji darbuotojai Karolis Požela, Juozas Greifenbergeris, Kazys Giedrys ir Rapolas Čarnas. Reikėjo atkurti partijos Centro Komitetą, atstatyti sudaužytas partines organizacijas. Tuo laikotarpiu mūsų partijos vadovai V. Kapsukas, Z. Angarietis pasiuntė į Lietuvą iš Maskvos Vakarų tautinių mažumų komunistinio universiteto studentus Povilą Jankauską, Chaimą Melamedą, Eliją Bilevičių, o iš Plechanovo instituto—Antaną Sniečkų dirbti pogrindinio partinio darbo.

Atvyko A. Sniečkus į Kauną 1926 m. gruodžio 27 d., kai Kauno gatvėse ant stulpų buvo iškabinėti lapeliai, pranešantieji, kad tą dieną sušaudyti K. Požela ir jo bendražygiai. Jis užėjo į Šumauskų trobelę Šančiuose ir per šios šeimos narius susirišo su Kauno partine organizacija. LKP CK plenume 1927 m. sausio 6 d. A. Sniečkus buvo kooptuotas į LKP CK narius, išrinktas LKP CK sekretoriato nariu. Jo artimiausiais bendražygiais—LKP CK sekretoriato nariais 1927-1930 m. dirbo K. Didžiulis, E. Bilevičius, P. Jankauskas, J. Stimburys, J. Kasperaitis ir kiti partijos aktyvistai.

Dirbdamas Kaune, A. Sniečkus 1927-1929 m. redagavo LKP CK organą laikraštį "Tiesą", laikraštį "Šalin fašizmas!", daug rašė į Vokietijos Rytprūsiuose ėjusius LKP periodinius leidinius "Komunistas", "Balsas", organizavo šių žurnalų, brošiūrų, atsišaukimų gabenimą per Vokietijos-Lietuvos sieną ir jų nelegalų platinimą Lietuvoje. Su pasiaukojimu dirbusį pogrindinį darbą A. Sniečkų LKP IV konferencija 1927 m. rugsėjo mėnesį už akių išrinko LKP CK nariu.

Gerą A. Sniečkaus orientavimąsi sudėtinguose poiitiniuose klausimuose parodo kad ir toks įvykis. 1927 m. rugsėjo 9 d. Tauragėje įvyko sukilimas prieš fašistų valdžią, kurį po kelių valandų fašistai nuslopino, žiauriai susidorodami su daugeliu sukilimo dalyvių. 13 sukilimo dalyvių buvo sušaudyti, 209 perduoti teismui nubausti. Iš viso buvo suimti 324 sukilimo dalyviai ar įtariami sukilėlių rėmėjai.

Kaip reikėjo vertinti šį sukilimą? Tauragės sukilimą organizavo ir įvykdė grupė kairiųjų socialdemokratų, liaudininkų ir eserų maksimalistų. Apie rengiamą sukilimą Lietuvos Komunistų partija nebuvo painformuota, sukilėlių vadovai komunistais nepasitikėjo. Vis dėlto sukilimas buvo antifašistinis veiksmas, jame pasireiškė smulkiaburžuazinių masių pasipiktinimas fašistiniu režimu, fašistams smurtu įvykdžius valstybinį perversmą. Komunistų internacionalo Vykdomasis Komitetas 1927 m. spalio 13 d. atsišaukime į viso pasaulio darbo žmones rašė: "Nė vienas revoliucinis darbininkas negali nepareikšti pagarbos sukilėliams, kuriems užteko drąsos, kad su ginklu rankose stotų prieš fašistų budelius". Kominterno Vykdomajam Komitetui paskatinus, išsiplėtė protestų kampanija prieš sukilėlių persekiojimus. Protesto mitingai įvyko Tarybų Sąjungoje, Vokietijoje, Latvijoje, Estijoje, Suomijoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose.

[Bus daugiau]

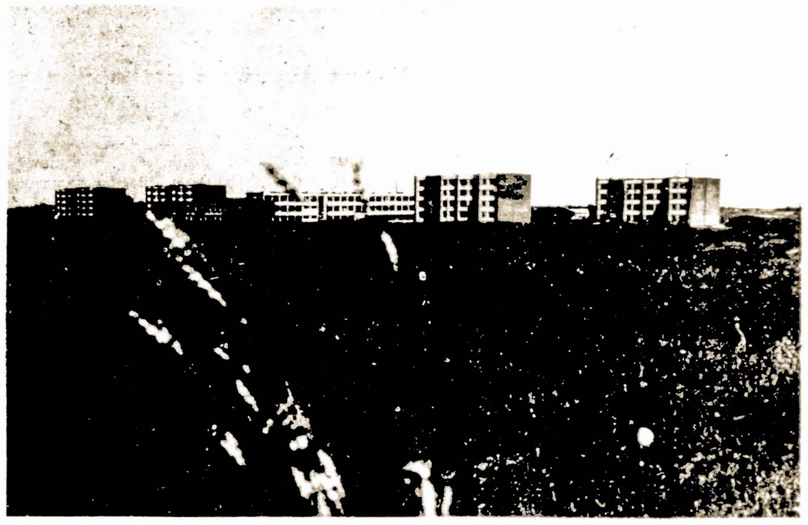

Šakių rajonas, Bubleliai [5 km nuo Kudirkos Naumiesčio]. Bubleliai—Antano Sniečkaus [1903-1974] gimtinė. Antrojo pasaulinio karo metu sodyba buvo visiškai sudegusi. 1974-1977 m. buvo pastatyti šie tarybinio ūkio—techniškumo pastatai. Nuo 1981.VI.1 šiuose pastatuose įsikūrė Kudirkos Naumesčio profesinė technikos mokykla.

E. Reklaičio nuotr. 1981.07.10

TARPTAUTINĖMIS TEMOMIS. FELJETONAS

"Nekenksmingas" branduolinis sprogimas virš pono Haig namo

Neseniai laikraščiuose sumirguliavo viena labai viltinga frazė. Tiesa, kad ją pastebėtum, reikėjo specialiai įsiskaityti. Ji buvo pranešime iš Washingtono.

Pasak pranešimo, JAV valstybės sekretorius pareiškė, jog pirma, negu įvyks iš tikrųjų rimtas Tarybų Sąjungos ir Vakarų konfliktas, virš tų nenaudėlių rusų galvų bus surengtas "nekenksmingas" įspėjamasis branduolinis sprogimas.

Kiek aš prisimenu, iki šiol nė karto nebuvo pranešta, jog mes jau pagaminome "nekenksmingą" branduolinį užtaisą. Iki šiol mes manėme, jog bet kuris branduolinis "įspėjimas" sunaikins visa aplink daugelį mylių, paliks žemėje žiojėjančias duobes, ir net oras bus užterštas keletą mėnesių. O dabar aiškėja, kad yra kažkoks "nekenksmingas" branduolinis įtaisas, atrodo, tarsi koks tuščias startinio pistoleto patronas.

Kai dėl manęs asmeniškai, tai aš tiesiog atsidusau su palengvėjimu, sužinojęs apie šį naują mokslo laimėjimą, dėl kurio, be abejo, visai naujai atrodo branduoliniai karai. Velniai griebtų, jeigu jau sukūrė "nekenksmingas" branduolines bombas, tai, mano galva, tegul galingiausios valstybės pradeda mėtytis jomis nors rytoj. Pritvirtiname prie šautuvų plastmasinius durtuvus, užtaisome pistoletus kamščiais ir marš marš į priekį, štai ką aš jums pasakysiu!

Man tik gaila, kad generolas Haigas nepasakė vardų inžinierių, kurie sugalvojo tą padangių papliaušką. Kas gi "nekenksmingo" branduolinio ginklo autoriai? Mano nuomone, juos reikia nedelsiant pristatyti Nobelio taikos premijos kandidatais. Įsivaizduojate jaudinantį atradimo momentą: aplink žmonės baltais chalatais, kažkas paspaudžia raudoną mygtuką, danguje kyla milžiniškas grybas, o žmonės ir namai stovi sau po juo lyg niekur nieko.

Kada generolas Haigas praneš mums šio didžiulio istorijoje karinio laimėjimo smulkmenas? "Nekenksmingą" branduolinį sprogimą lydės griausmas ar tas sprogimas bus be jokio garso? Teks užsidėti saulės akinius paspoksoti į sprogimą ar bus galima žiūrėti į jį plika akimi? Jeigu vaikiščiai ras tokią bombą, iškritusią iš sunkvežimio kėbulo, tai reikia šauktis jiems policininką ar tegul sau pažaidžia ir susprogdina ją kieme?

Tegul jau generolas Haigas mums visa papasakos.

Drauge su milijonais kitų žiūrovų tiesiog laukiu nesulaukiu, kai bus pirmąkart viešai rodoma, kaip veikia "nekenksmingas" branduolinis ginklas.

Jeigu jis toks "nekenksmingas", kaip rašo laikraščiai, tai galbūt generolas Haigas susprogdina pirmąją bombą virš savo nuosavo namo Washingtone?

Haris Lotensas

Iš laikraščio "Toronto Star" (Kanada)

(G. Kraštas)

London. — Visų partijų parlamentinis komitetas pasiūlė, kad Britanijos Parlamentas patvirtintų Kanados premjero Pierre Trudeau prašymą, suteikiant Kanadai teisę visišką kontrolę pasirinkti konstitucijai.

IŠ LAIŠKŲ

SVEIKINIMAS

Mieli Tautiečiai!

Pradėdami Naujuosius 1982-sius Metus, norime palinkėti visiems "Laisvės" darbuotojams ir jos rėmėjams geros sveikatos, laimės ir sėkmės darbe.

Vilniaus Radijo
Vyr. laidų užsieniui
redakcijos vyr. redaktorius
J. Lukoševičius

SVEIKINA

Miela Redakcija!

Sveikinu su Naujaisiais Metais! Linkiu plėsti "Laisvės" bendradarbių ir skaitytojų skaičių, skleisti demilitarizavimo idėjas, ryšio su Lietuva palaikymo norių, o redaktoriams—stiprios sveikatos ir giedrios dvasios!

A. Juška

1981.12.30

Gerbiama Redakcija

Labai nustebau ir nudžiugau gavęs pirmus laikraščio "Laisvė" numerius.

Malonu man skaityti "Laisvę". Gal ir todėl, kad mano tėvas keletą metų dirbo anglių kasykloje, o vėliau New Yorke cukraus fabrike. Be to, vienas iš šio laikraščio redaktorių Leonas Vabalas-Prūseika, man žinomas iš tėvų pasakojimų. Mes gi buvome kaimynai, jo tėvas, nors ir buvo stambus ūkininkas, šimtamargis, nevengė kalbėtis su mažažemiais, bežemiais, kumečiais. Kviesdavosi pas save pažangesnį jaunimą pasikalbėti. Nesvarbu, ar tai buvo mažažemio, ar kumečio sūnus.

Neseniai gavau M. Gillam laišką iš Australijos. Pasirodo ji užsakė man laikraštį. Tai jaunystės dienų draugė Marytė Ulevičiūtė, su ja nekartą teko dalyvauti nelegaliuose susirinkimuose. Ji išvyko iš Lietuvos dar prieš II pasaulinį karą.

Širdingai dėkoju, M. Gillam už tokią mielą dovaną ir linkiu jai geros sveikatos, žvalios nuotaikos, laimės ir ištvermės 1982 metais.

Albinas Vebeliūnas

Paryžius. — Sausio 18 d. ryte čia prie savo gyvenamųjų namų buvo nušautas JAV karinis atache pulk. lt. Charles Robert Ray. Prieš du mėnesius laiko, taip pat Paryžiuje, buvo pasikėsinimas prieš kitą amerikietį—JAV ambasados charge d'affaires Christian A. Chapman.

PUBLICISTIKA

Demagogija prie šventinės eglutės

ALBERTAS LAURINČIUKAS

"Yra svarbesnių reikalų negu taika".—

Iš **Aleksandro Haigo** kalbos, pasakytos senato užsienio reikalų komisijoje, tvirtinant jį JAV valstybės sekretoriumi.

"Siena, skirianti paprastą ir branduolinį karą, negalės ilgai išsilaikyti nesugriauta".—

Iš JAV ginklavimosi kontrolės ir nusiginklavimo agentūros direktoriaus **Judžino Rostou** kalbos, pasakytos tą dieną, kai Ženevoje prasidėjo TSRS—JAV derybos branduolinio ginklo Europoje klausimu.

Kalėdų išvakarėse JAV prezidentas Ronaldas Reaganas iš Baltųjų rūmų su distancinio valdymo aparatu uždegė šventinę 32 pėdų aukščio eglutę. Kaip tvirtina JAV spauda, prezidentas buvo priverstas panaudoti distancinį valdymą saugumo sumetimais. Suspindus tūkstančiams įvairiaspalvių lempučių, sužėrėjus vaivorykštės spalvoms, JAV prezidentas paskelbė amerikiečiams tradicinį taikos palinkėjimą.

Keletą dienų prieš šį žodžių apie taiką ir ramybę fireworką JAV kongresas pritarė Baltųjų rūmų pasiūlytai programai asignuoti 1982 metais karo reikalams daugiau kaip 200 bilijonų dolerių, o praėjus keletui dienų—R. Reaganas ėmė grūmoti ginklais, paskelbė diskriminacines priemones lenkų ir tarybinėms tautoms.

Baltųjų rūmų šeimininkas pademonstravo, kad jis su modernia distancinio valdymo aparatūra gali uždegti ne tik 2300 šventinės eglutės lempučių, bet ir visą planetą.

Tomis dienomis, kai fašizmas ugnies liepsnose naikino demokratijos daigus Ispanijoje, Musolinis kalbėjo: "Taika—gražu, bet patrankos ir lėktuvai—dar gražiau". Humanizmo priešai ramų Gernicos miestelį pavertė griuvėsių krūva. Dailininkas Pablas Picasso jo aukoms sukūrė nesugriaunamą paminklą—nutapė "Gernicą". Žiūrėdamas į šį paveikslą New Yorke, prisiminiau savo gimtoje Lietuvoje fašistų sudegintą Pirčiupių kaimą. Vermachto karininkas, vadovavęs šiurpiai mirties operacijai, ciniškai pasakė: "Dabar šiame kaime bus ramybė". Apie kokią ramybę jis kalbėjo? Apie nutildytą kūdikių juoką ir žmogaus žodį?

Pasaulis žino dar vieną Pablo Picasso kūrinį—Taikos baiandį, kuris jau daugelį metų skraido po pasaulį su kilnia misija. Taikos balandis primena Gernicos tragediją, "Gernicos" paveikslas—sužeistą Taikos balandį. Žmogaus kūrybinis genijus yra visada stipresnis už naikinimo demoną.

Pablo tėvas buvo dailininkas. Dvylikametis berniukas padėdavo tėvui tapyti užsakytus paveikslus—meistriškai nupiešdavo balandžiams kojas. Ar galėjo kas tuomet tikėti, kad praėjus daugeliui metų jis, Lui Aragono paprašytas, pasaulinio kovotojų už taiką kongreso dalyviams padovanos Taikos balandį?

"Gernica" ir "Taikos balandis" yra tarsi du sparnai, kurie neša humanistinę žmogaus mintį per apkasais išraižytą žmonių planetą. Abu šie meno kūriniai kovoja už taiką. "Gernica"—tai neapykanta smurtui, fašizmui, karo kurstytojams. Pablas Picasso tikėjo, kad taika gali įveikti karą, pažanga—reakciją. Jeigu dailininkas nebūtų tuo tikėjęs, jis, sulaukęs 66 metų amžiaus, nebūtų įstojęs į Komunistų partiją.

Įžymų danų dailininką komunistą Herlufą Bidstrupą pirmą kartą sutikau Vokietijos Demokratinėje Respublikoje, taikos šalininkų renginyje. Jis mano blokinote nupiešė dvi žmogaus rankas. Ant vienos užrašė: "Kopenhaga", ant kitos—"Vilnius". Dvi draugiškai viena kitą spaudžiančios rankos priminė aukštyn kylančio balandžio kontūrus. Piešdamas balandį, Bidstrupas, kaip ir Pablas Picasso, išreiškė savo įsitikinimus, humaniškąją poziciją.

Juozo Mikėno skulptūra "Pirmosios kregždės" buvo eksponuojama Montrealio pasaulinės parodos "Ekspo-67" skulptūrų parke. Į erdvę paukščiai ramiai kyla tik tada, kai Žemės nedrasko bombų sprogimai. Prie skulptūrų visada buvo daug žmonių. Lietuvio skulptoriaus visada buvo daug žmonių. Lietuvio skulptoriaus kūrinyje jie įžvelgė kosmoso ir kibernetikos epochos įprasminimą. Juozo Mikėno "Pirmosios kregždės" nepanašios nei į "Gernicą", nei į "Taikos balandį", tačiau išreiškia tuos pačius žmogaus idealus.

Ant mano stalo guli 1974 metais Prahoje išleista M. Cimermano knyga "Naujos tarptautinės teisės apybraižos". Autorius analizuoja kai kuriuos Tautų Sąjungos teisminius momentus ir pateikia daugybę pavyzdžių, kaip kas praeityje suprasdavo žodį "taika". Buvo tvirtinama, kad taika pasaulyje įsivyraus tik tada, kai visą pasaulį valdys Romos imperatorius. Ar tik jo pavyzdžiu neseka misteris Reaganas? Panašios koncepcijos laikėsi daugelis to meto Romos imperijos visuomenės veikėjų, jų tarpe ir Ciceronas.

Vatikano popiežiai kalbėjo apie "dominus mundi", apie krikščioniškąją taiką ir tuo pačiu metu žiauriai susidorodavo su kitaip galvojančiais žmonėmis.

Keistai suprato sąvokos "taika" esmę dargi genialusis Dantė. Savo knygoje "Monarchija", parašytoje XIV amžiaus pradžioje, jis įrodinėja, jog taikūs santykiai tarp tautų įsiviešpataus tik tada, kai bus sukurta pasaulinė imperija. Vienintelis valdovas bus aukščiau visokių aistrų. Jis mylės ir gerbs visus, kadangi neliks priešų.

Įrašę žodį "taika" į koraną ir savo vėliavas, ėjo į mūšį Mahometo pasekėjai, per trumpą laiką sukūrę imperiją nuo Indijos iki Atlanto krantų. Tiems, kurie tikėjo į "vienintelį dievą alachą", jie žadėjo taiką ir ramybę, o kitiems ant kardo ašmenų nešė mirtį. Viduramžiais katalikų bažnyčia degino ant laužų tūkstančius žmonių, kaltindama juos kurstymu prieš tvarką, ramybę, taiką.

1946 metais, naktį į spalio 16-ąją, Niurnberge buvo įvykdytas Tarptautinio karinio tribunolo nuosprendis svarbiausiems fašistinės Vokietijos kariniams nusikaltėliams. Teismo procese dalyvavo grupė tarybinių žurnalistų, jų tarpe lietuvių rašytojas, laikraščio "Tarybų Lietuva" redaktorius Jonas Šimkus.

— Aš atsimenu viską su visomis smulkmenomis todėl, jog buvo teisiami ne tik karo nusikaltėliai, bet ir pati karo esmė,—kalbėjo jis, praėjus daugeliui metų po Niurnbergo proceso.

Vilniuje neseniai savo nuotraukų parodą buvo surengęs buvęs karo korespondentas Viktoras Tiominas. Jis buvo vienas iš aštuonių tarybinių, amerikiečių, prancūzų ir anglų žurnalistų, kurie, stovėdami netoli ešafoto kartu su sargybiniais ir medicinos ekspertais, matė, kaip buvo įvykdytas mirties nuosprendis dešimčiai nacistinių karinių nusikaltėlių (Geringas sužinojęs, jog jo malonės prašymas atmestas, nusižudė, perkandęs nuodų kapsulę).

— Pirmąjį už parankių atvedė pabalusį iš baimės Joachimą von Ribentropą,—pasakojo Viktoras Tiominas.—Jam leido tarti paskutinį žodį. Ką jis pasakė? Palinkėjo taikos ir draugystės tarp Vakarų ir Rytų . . .

Gal žodis "taika" nuskambėjo tą kraupią naktį Niurnbergo kalėjime fašistinio karinio nusikaltėlio lūpose atsitiktinai? O gal jis staiga prieš mirtį praregėjo?

Iki pat paskutinės gyvenimo minutės jis išliko fašistiniu diplomatu: vieną sakė, kitą galvojo ir darė. Žodis "taika" jo lūpose skambėjo ir anksčiau. Ribentropas, būdamas trečiojo reicho užsienio reikalų ministras, kalbėjo apie taiką tuo metu, kai fašistinės divizijos, sėdamos mirtį, žengė į Olandiją, Belgiją, Prancūziją, kai tankai su kryžiais įsibrovė į Jugoslaviją, Graikiją ir kitas šalis. Į Tarybų Sąjungą fašistai įsiveržė taip pat vardan būsimos ramybės "naujojoje Europoje".

Juodomis raidėmis į istorijos knygą įrašęs savo vardą Mao Czedunas, įsakęs sunaikinti kultūrą, su pieštuku rankose garsiai skaičiavo: atominio pasaulinio karo atveju liks 10 milijonų amerikiečių, 20 milijonų tarybinių žmonių ir 350 milijonų kinų. Paskiau jis susigriebė ir, paslėpęs savo "aritmetiką", garsiai prabilo apie taiką.

Kampučijos sostinėje Phompenyje buvusioje kankinimų ir mirties stovykloje dabar įrengtas muziejus. Stingsta gyslose kraujas, žiūrint į Pol Poto ir Jeng Sario klikos budelių žiaurumus. Išliko krūvos kaukolių, sudaužytų bambuko lazdomis. Vykdydami Pekino valdovų pasiūlytą eksperimentą sukurti komunų visuomenę, Pol Poto ir Jeng Sario budeliai per trumpą laiką nužudė 3 milijonus žmonių.

1980 metais J. N. priėmė dokumentą dėl žmogaus teisių. Jį pasirašė ir . . . Kampučijos liaudies budelis Jeng Saris. Ar gali būti didesnis pasityčiojimas iš žmonių kančios ir žmonijos sąžinės? Jeng Saris turėjo galimybę pasirašyti šį dokumentą tik todėl, jog nuverstą nusikaltėlių režimą iki šios dienos gina Pekinas ir Washingtonas.

Žmonijai reikalinga taika ir ramybė, bet ne tokia, kokia keletą metų viešpatavo Kampučijoje. Taika ir ramybė, kuri įtvirtina priespaudą ir išnaudojimą, yra trumpaamžė.

Žmonija svajojo apie taiką, paremtą tautų laisve ir lygybe. Jos šviesūs idealai suformuluoti TSKP suvažiavimų dokumentuose, mūsų šalies Konstitucijoje. Už taiką, laisvę ir socialinę teisybę šiandien kovoja tarybiniai ir viso pasaulio pažangūs žmonės. Jie tęsia ilgaamžes dorų ir taikių žmonių tradicijas.

Žodis "taika" skamba kaip "laisvė", kaip "motina". Bet taip jis skamba tik laisvę ir motiną mylinčių žmonių lūpose.

Įžymusis rusų dailininkas Repinas tvirtino, kad rankos yra antrasis žmogaus veidas. Genialusis Goja už paveikslus, kuriuose būdavo žmogaus rankos, imdavo didesnį honorarą. Pačios brangiausios rankos šiandien yra tos, kurios sulaiko trumparegių politikierių ranką, siekiančią atominės bombos ir pasaulinio viešpatavimo.

Kuveito turguje pastebėjau, kad vienos krautuvėlės savininkas, paduodamas pirkėjui prekę, užsimerkia.

— Ar žinote, kodėl jis taip daro?—paklausė mane lydėjęs Kuveito rašytojas.—Jeigu išaiškės, kad prekė bloga ir pirkėjas sugrįš atgal, pardavėjas turės teisę ramia sąžine pasakyti, kad jis nematė, kokią prekę pastarasis paėmė.

Galima apgauti pirkėją ir netgi viską matantį alachą, tačiau negalima visą laiką apgaudinėti visus žmones. JAV militaristai plečia ginklavimosi varžybas, pradėjo neutroninės bombos gamybą. Jie darosi vis įžūlesni—siūlydami Europai raketas su branduoliniu ginklu, jie kaip Kuwaito pirklys neužsimerkia.

Amerikiečių sociologas ir šventikas A. Byrnes paskaičiavo, kad ryšium su žmonių skaičiaus mūsų planetoje nesulaikomu didėjimu pasaulis žus 2026 metais lapkričio 13 dieną (penktadienį). Norint išvengti visuotinės katastrofos, reikia, kad nedidėtų gyventojų skaičius. Karai, pasirodo, gali pratęsti žmonijos egzistenciją . . .

Taip galvoja, laimei, ne visi amerikiečiai. Neseniai Maskvoje įvyko TSRS—JAV draugystės draugijos IV konferencija. Ji vyko pablogėjusio tarptautinio gyvenimo sąlygomis. Amerikietis, atvykęs iš Kalifornijos, pasakė:

— Draugystė ir bendradarbiavimas dar nėra sugriovę nė vieno miesto, sunaikinę civilizacijų. Geriau šiandien kovoje už taiką būti aktyviems, negu rytoj—radioaktyviems.

Chicagoje buvo atidarytas pirmasis JAV taikos muziejus, kuriame eksponuojami literatūros ir meno kūriniai, istorinių įvykių dokumentai. 250 eksponatų jaudina ir sukrečia. Tai teisybės žodis prie šventinės eglutės.

Prisimenu vieno amerikiečio pedagogo žodžius:

— Reikia išbraukti žodį "karas" iš visų pasaulyje leidžiamų vadovėlių, ir karai visiems laikams pasibaigs.

O gal galima sustiprinti taiką, atėmus iš demagogų žodį "taika"? Šis žodis—tik dorų žmonių privilegija.

"Karas prasideda žmonių sąmonėje"—taip parašyta J.N. Įstatų preambulėje.

Taika taip pat prasideda žmonių sąmonėje.

[Vilniaus "Tiesa"]

* * *

Žmogaus variantas

Kaip medį žmogų lenkia.
Jis lūžta arba linksta.
Kada jam buvo lengva?
Kada jam buvo linksma?

Vieni jį matė piktą,
Kiti jį matė liūdną,
parduotą arba pirktą
sukaustytą galiūną,

kurs tik per sapną regi
sparnuotą savo tėvą —
ugnies ir laisvės vagį —
prikaltą Prometėją.

Ir pats nubudęs kala
idėją, duoną, meną:
Sizifas, kurs į kalną
ne sykį rita melą.

Gyvenimas jo pinas
tarp balto ir tarp juodo. . .
— — — — — — — —
Būties tarpeklis pilnas
pamišėliško juoko.

Just. Marcinkevičius

Vasario mėnesio mirties sukaktuvės

VLADAS MOZŪRIŪNAS

Vasario 1 dieną sukanka 60 metų, kai gimė (1922—1964) lietuvių tarybinis poetas Vladas Mozūriūnas.

Būdamas 16 metų, V. Mozūriūnas įstojo į nelegalią komjaunimo organizaciją. 1940—1941 m. jaunasis poetas redagavo žurnalą „Pionierius", bendradarbiavo „Komjaunimo tiesoje". Didžiojo Tėvynės karo metais dirbo fronto laikraščio „Už Tarybų Lietuvą" redakcijoje.

1947 metais V. Mozūriūnas buvo priimtas į TSKP. 1956 metais baigė Aukštąją partinę mokyklą prie TSKP CK ir Aukštuosius literatūros kursus prie M. Gorkio literatūros instituto Maskvoje. Nuo 1958 metų iki paskutinių gyvenimo dienų buvo literatūros žurnalo „Pergalė" redaktoriumi.

V. Mozūriūno poetinis talentas subrendo Didžiojo Tėvynės karo metais. Karo ir pirmųjų pokario metų eilėraščiuose (rinkinys „Žemės sauja") jis atskleidžia didvyriškus ir tragiškus savo kartos gyvenimo epizodus. Įnirtingą klasių kovos atmosferą pokario Lietuvoje atspindi rinkinys „Saulėtekis". Reikšmingi Tarybų Lietuvos sostinės istorijos momentai atgyja rinkinio „Vilniaus etiudai" puslapiuose.

PIJUS GLOVACKAS

Vasario 3 dieną sukanka 80 metų, kai gimė (1902—1941) revoliucinio judėjimo Lietuvoje dalyvis, partinis ir administracinis darbuotojas Pijus Glovackas.

1918 metais, mokydamasis Marijampolės gimnazijoje, P. Glovackas įstojo į uždraustą antiklerikalinę organizaciją. 1920 metais jis buvo priimtas į Lietuvos Komunistų partijos eiles, išrinktas partijos ir LKJS Vilkaviškio parajoninio komiteto nariu.

Vien tik 1922 metais P. Glovackas buvo du kartus suimtas, pašalintas iš gimnazijos. Netrukus įstojęs į Marijampolės realinę gimnaziją jis suorganizavo joje legalią marksistinę moksleivių visuomeninink organizaciją. Baigęs gimnaziją, mokėsi Kauno universiteto teisės fakultete, tebedirbo revoliucinį darbą.

P. Glovackas buvo LKP remiamo darbininkų ir vargingųjų valstiečių sąrašo kandidatas į buržuazinės Lietuvos III seimą, vadovavo komunistų rinkiminei kampanijai Panevėžyje ir Šiauliuose.

1926 metais P. Glovackas buvo kooptuotas į Lietuvos Komunistų partijos CK, o vėliau — į Centro Komiteto organizacinį biurą.

Po 1926 metų fašistinio perversmo revoliucionierius buvo suimtas, o 1927 metų vasario mėnesį nuteistas sušaudyti. Vėliau mirties nuosprendis buvo pakeistas kalėjimu iki gyvos galvos.

Atkūrus Lietuvoje Tarybų valdžią, P. Glovackas dirbo Lietuvos užsienio reikalų ministerijos generaliniu sekretoriumi, o nuo 1940 metų rugpjūčio mėnesio — Valstybinės plano komisijos prie Lietuvos TSR Liaudies Komisarų Tarybos pirmininku.

Žuvo traukdamasis iš Lietuvos pirmosiomis Didžiojo Tėvynės karo dienomis.

VYTAUTAS MONTVILA

Vasario 3 dieną sukanka 80 metų, kai gimė (1902—1941) lietuvių poetas Vytautas Montvila.

1921 metais V. Montvila įstojo į Marijampolės (dabar Kapsukas) mokytojų seminariją, bet jos baigti negalėjo: už dalyvavimą antikarinėje jaunimo demonstracijoje buvo pašalintas iš seminarijos. Tik persikėlęs į Kėdainius, jis galėjo mokytis toliau.

1928 metais jaunasis poetas tampa Kauno universiteto studentu, išleidžia savo pirmąją knygą „Gimnazistė ir poetas". Po metų parengė ir išleido pažangių rašytojų kūrinių almanachą „Raketa".

Ir vėl represijos. 1929—1931 metais už antifašistinę veiklą V. Montvila įkalintas. Kalėjime jis suartėjo su komunistais.

Dėl fašistinės cenzūros daug to meto V. Montvilos eilėraščių nebuvo išspausdinta.

Tarybiniu laikotarpiu poetas atsideda literatūriniam darbui. Per vienerius Tarybų valdžios metus jis parašė daugiau, negu per visą buržuazinį laikotarpį. 1940 metais išleido savo poezijos rinktinę „I plačią žemę", gausiai spausdino eilėraščius periodinėje spaudoje.

Vytauto Montvilos poezija pasižymi aštria politine mintimi, kovingu temperamentu, visuomeninių ir asmeninių temų susiliejimu. Lietuvių tarybinėje poezijoje jis įtvirtino gyvą intonaciją, ekspresyvią, lakonišką publicistinę išraišką.

Aistringą poeto balsą fašistų kalėjime nutildė hitlerinių okupantų kulka.

ALGIRDAS LUKAUSKAS

Vasario 14 dieną sukanka 60 metų, kai gimė (1922—1980) Lietuvos TSR nusipelnęs žurnalistas Algirdas Lukauskas.

A. Lukauskas gimė Gargžduose, mokėsi Klaipėdoje, Kaune. Visas jo sąmoningas gyvenimas skirtas Tarybų Lietuvos periodinei spaudai. Susijęs su ja istoriniais 1940—1941 metais, A. Lukauskas spaudoje dirbo iki paskutinių gyvenimo dienų.

1941 metais jis bendradarbiavo „Komjaunimo tiesoje". 1944—1945 metais dirbo „Tarybų Lietuvos" redakcijoje. O nuo 1945 metų, išskyrus dvejus metus (1952—1954), kai buvo žurnalo „Lietuvos kolūkietis" redaktoriumi, A. Lukauskas daugiau kaip tris dešimtmečius atidavė „Tiesai". Dirbo redakcijos skyriaus vedėju, redaktoriaus pavaduotoju, buvo ilgametis redakcinės kolegijos narys.

Principingo tarybinio žurnalisto, komunisto A. Lukausko plunksnai priklauso šimtai „Tiesoje" ir kituose laikraščiuose bei žurnaluose paskelbtų straipsnių, apybraižų, korespondencijų, atskirų leidinių („Traktorininkas A. Banelis", 1950) apie socializmo sukūrimą Tarybų Lietuvos kaime, broliškųjų respublikų darbo žmonių pasiekimus („Pakilęs gailūnas", su A. Marcinkevičiumi, 1960).

Laikas ir Įvykiai

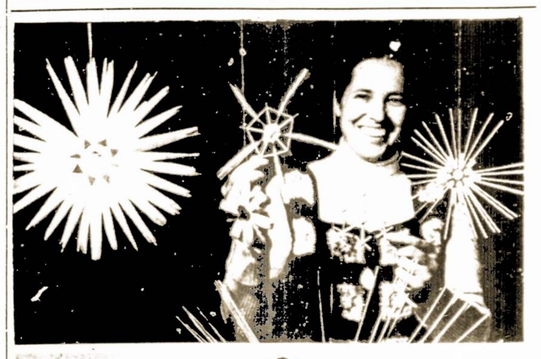

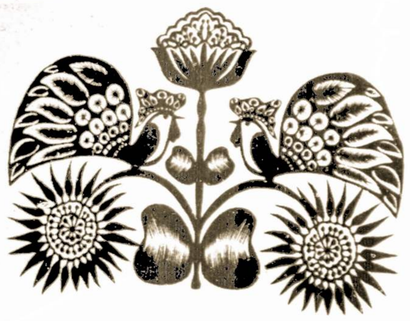

Karpymo menas senas. Lietuvos valstiečiai puošė savo pirkių vidų karpytomis iš popieriaus užuolaidėlėmis, lenktynų užtiesimais, lempų gaubtais. Jaunimo vakaronių metu merginos varžėsi, kuri iškirps gražesnius papuošimus. Kaimo karpiniai buvo santūraus rašto. Dabar raštai pasidarė sudėtingesni. Karpomi pasveikinimo atvirukai, paveikslai. Vilniuje atidaryta pirmoji popieriaus karpinių paroda, kurią organizavo vilnietės J. Daniliauskienė ir N. Jurėnienė.

Nuotraukose: **Lietuvos TSR meno saviveiklos žymūnė Nijolė Jurėnienė; karpinys "Paukščiai".**

A. Sabaliausko nuotrauka

KLIMATAS GERĖS

Vidurinėse geografinėse platumose, visų pirma Europoje ir Siaurės Amerikoje, orai ir klimatas nepastovūs. Jie kinta per ilgus laikotarpius ir per trumpus. Žinome čia buvus šiltą klimatą, kai augo ir klestėjo ne tik tokie lapuočiai kaip ąžuolai ir bukas, bet ir palmės. Ilgai, daugelį milijonų metų, trukusį laikotarpį keitė ledlaikiai, kai dideli Europos ir Amerikos plotai buvo apkloti dešimčių ir šimtų metrų storio ledo. Atskirus ledlaikius keitė tūkstentmečiai atšilimai. Paskutinis ledlaikis pasitraukė prieš dešimt vienuolika tūkstančių metų. Ar negresia naujas ledlaikis? Mokslininkai šiuo klausimu nėra vienodos nuomonės, nes ne visos tokio ilgalaikio klimato kitimo priežastys pakankamai žinomos.

Šiuo kartu nesvarstysime, tokių ilgalaikių Žemės klimato kitimų. Jie nėra labai aktualūs. Mokslas ir technika vystosi taip sparčiai, kad mūsų ilgalaikės prognozės ilgainiui gali pasirodyti visai nevykusios. Bet be ilgalaikių orų bei klimato pakitimų būna ir traumpalaikių, apimančių dešimtmečius, daugiausia vieną du šimtmečius. Antai pabaiga praėjusiojo ir pradžia šio šimtmečio buvo žymiai šiltesni, paskiau orai pasidarė gerokai šaltesni, o dabar vėl pastebimas šiltėjimas. Čia jau galime daug tiksliau numatyti, kas mūsų laukia baigiantis dvidešimtajam šimtmečiui, prasidedant trečiajam tūkstantmečiui.

Žemės klimatas ištisai priklauso nuo Saulės skleidžiamų spindulių, nuo to, kaip jos spinduliavimas praeina pro Žemės atmosferą, kaip įšildo žemynus ir vandenynus, kaip jie aušta.

Aplamai Saulės reaktorius veikia nuostabiai tolygiai. Saulės spinduliavimas svyruoja ne daugiau kaip viena dešimtąja procento dalimi. Tiesa, Saulės paviršiuje gausu labai kintamų reiškinių: dėmių, protuberantų, žybsnių; nuo Saulės pučia atominių dalelių srautai, kurių galia labai nevienoda. Tų reiškinių įtaka Žemės orams, augmenims, gyvūnams ir net žmonėms pastaruoju laiku, ypač kosminių stočių dėka, tiriama labai rūpestingai. Tie Saulės reiškiniai, jų gausumas ir stiprumas, kinta trumpalaikiu vienuolikos metų ir ilgesniu maždaug devynių dešimčių metų laikotarpiais. Tyrimo duomenys kaskart labiau patvirtina jų įtaką bei poveikį Žemei.

Nemažesniu mastu klimatą ir orus veikia Žemės atmosferos būsena, būtent, jos skaidrumas ir vadinamasis šiltnamio reiškinys. Kuo skaidresnė atmosfera, tuo geriau pro ją praeina Saulės spinduliai ir įšildo žemynus ir vandenynus. Atmosferos skaidrumas priklauso nuo jos užterštumo laipsnio, nuo debesuotumo. Atmosferą teršia, pirmiausia, ugnikalniai, dykumos, pramoninė žmonijos veikla. Ugnikalnių išsiveržimų tvarkyti žmonės kolkas nepajėgūs. Juos galima tiktai stebėti, tirti, nustatyti jų poveikio mastą atmosferos drumstumui.

Gerai žinomi yra dykumų vėjai, sukeliantys juodąsias audras, ilgam užteršiantys atmosferą. Besaikiai kertant miškus, susidarė palankios sąlygos stepėms ir dykumoms plisti. Tik pastaraisiais dešimtmečiais labiau susirūpinta žaliuoju Žemės rūbu, stepių ir dykumų melioracija, jų drėkinimu. Ypač sėkmingai kovojama su dykumomis Tarybų Sąjungos Viduriniės Azijos respublikose. Tebelaukia didžiausių dykumų—Sacharos, Australijos—tvarkymas. Labai teršia atmosferą gamyklos. Dar prieš keliasdešimt metų šios taršos buvo nepaisoma. Šiuo metu pažangesnių šalių pastangomis vis daugiau imamasi priemonių visokeriopai atmosferos taršai mažinti. Ir ne be sėkmės. Šioje srityje galima ypač pažymėti atominių elektrinių statybą; jos kaskart daugiau pakeičia šilumines elektrines, dar vis nepajėgiančias išvengti atmosferos taršos.

Kuo atmosferoje daugiau aerozolių—įvairių medžiagų dalelių, tuo geresnės sąlygos debesuotumui didėti. O debesys geriau atspindi Saulės šviesą ir mažiau jos bepasiekia Žemės paviršių. Vadinasi, didėjant debesuotumui, ne tik gausėja kritulių, bet ir vėsta oras. Klimatas darosi nebe žemyninis, bet jūrinis.

Spinduliuoja ne tik Saulė, bet ir Žemė. Tik jų spinduliai skirtingi. Saulė skleidžia daugiausia trumpas elektromagnetines bangas, šviesos spindulius, o Žemė—ilgas bangas, radijo ir šilumos spindulius. Šešiasdešimt keturi procentai šviesos spindulių praeina pro atmosferą ir šildo bei šviečia Žemę. Bet atmosfera beveik visai nepraleidžia Žemės skleidžiamų spindulių, tuo būdu kliudo jai aušti. Dėl to Žemės paviršiaus, vandenynų, apatinių atmosferos sluoksnių temperatūra ne taip svyruoja ir laikosi aukštesnė, negu ji būtų, jei atmosfera nedengtų Žemės. Tai vadinamasis šiltnamio reiškinys. Pavyzdžiui, Veneros atmosfera yra daug tankesnė kaip Žemės, tai ten laikosi pastovi ir labai aukšta temperatūra.

Pagrindinį šiltnamišką efektą sukelia atmosferos anglies dvideginis, kurio ore dabar tėra trys šimtosios procento. Deginant augalinį kurą, akmens anglį, naftą, anglies dvideginio atmosferoje daugėja. Manoma, kad per ateinančias kelias dešimtis metų jo padaugės nuo vieno iki dviejų šimtųjų procento. Dėl to Žemės temperatūra padidės vienu dviem laipsniais, o mūsų platumose ir keliais laipsniais. Tiesa, intensyvėjant žemės ir miškų ūkiui, anglies dvideginio bus daugiau sunaudojama augalams, be to, senkant akmens anglies ir naftos ištekliams, jų deginimas turės mažėti, tai gal anglies dvideginio gausėjimas ir nebus toks spartus.

Temperatūra gali imti kilti ne tik dėl atmosferos šiltnamiškumo. Dabartiniu metu Žemė išsklaido daug Saulės spindulių ypač žiemą. Sniegas ir ledas atspindi Saulės spindulius daug geriau negu juoda žemė ir vanduo. Bet kylant temperatūrai, sniego ir ledo danga siaurės. Ledynuotojo vandenyno, Eurazijos ir Amerikos ledo ir sniego apdengtieji plotai mažės, sniego ir ledo dangos trukmė trumpės: rudenį ilgiau laikysis laisvi nuo sniego dangos, o pavasarį anksčiau nutirps didžiuliai plotai. Dėl to žemė ir vanduo daugiau įšils, ir padės temperatūrai kilti ir laikytis. Reikalui esant, žmonės palyginti pigiai gali prisidėti prie spindulius atmušančios dangos mažinimo. Tereikia šviežiai apsnigtuosius plotus iš oro apibarstyti kokia nors pigia juoda medžiaga, ir jie greit nutirps. Tokiu pat būdu galima pagreitinti ir jūrų bei vandenynų ledo tirpsmą.

Kaip matome, klimatą ir orus galima žymiu mastu tvarkyti ir patiems žmonėms, sumaniai reguliuojant Saulės spinduliavimą, išmintingai tvarkant Žemės gamtą. Jei tie šimtai milijardų, kurie dabar išleidžiami neprotingam ginklavimuisi ir milijoninių armijų laikymui, būtų nukreipti dykumų apvandeninimui, jų apželdinimui, jei būtų sukuriamos pilnavertės gamtos apsaugos priemonės, jei būtų imta reguliuoti sniego ir ledo danga, jei būtų kuriamos už Žemės atmosferos saulės elektrinės, jei būtų vykdomi ir daugelis kitų, kad ir nepigių sumanymų, mūsų klimatas vis daugiau pasiduotų žmonijos valiai ir jos labui, žmonės vis geriau galėtų gyventi vienintelėje Saulės sistemos tinkamoje gyvybei planetoje. Neabejojame, kad protas bus stipresnis už beprotybę, kad Žemės ir gamtinis ir visuomeninis klimatas gerės.

Astronomas **A. Juška**

ŽIEMOS ETIUDAI LIETUVOJE

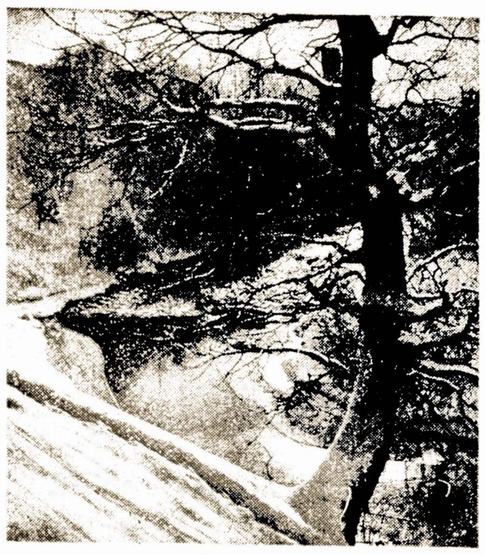

Chanono Levino nuotr.

TELEGRAMA IŠ LIETUVOS

LIETUVOS ŽURNALISTŲ SUVAŽIAVIMAS

Sausio 12 dieną Vilniuje įvyko Lietuvos TSR žurnalistų sąjungos šeštasis suvažiavimas. Į jį susirinko beveik pustrečio šimto delegatų. Suvažiavime dalyvavo Lietuvos Komunistų Partijos ir respublikos vyriausybės vadovai, kultūros ir meno veikėjai, svečiai iš Maskvos, iš kaimyninių respublikų.

Lietuvos TSR žurnalistų sąjungos valdybos ataskaitą padarė sąjungos valdybos pirmininkas, "Tiesos" laikraščio redaktorius Albertas Laurinčiukas.

Šiuo metu Tarybų Lietuvos žurnalistų sąjunga turi daugiau kaip 1,200 narių. Tai—respublikinių laikraščių ir žurnalų, miestų, rajonų ir įmonių laikraščių redaktoriai, televizijos, radijo, "Eltos" ir leidyklų darbuotojai. Didžiausią sąjungos narių dalį sudaro diplomuoti specialistai, baigę Vilniaus Universitetą, kitas šalies aukštąsias mokyklas. Dabar Lietuvoje išleidžiami 102 pavadinimų laikraščiai, 32 pavadinimų žurnalai, 96 kiti literatūriniai ir informaciniai leidiniai. Bendras respublikos periodinės spaudos tiražas siekia penkis milijonus egzempliorių. Į kiekvieną šeimą atkeliauja po 6-7 leidiniai.

Suvažiavimo delegatai aptarė spaudos uždavinius vykdant partijos dvidešimt šeštojo suvažiavimo nutarimus, profesinio meistriškumo kėlimo, bendradarbiavimo su respublikos kūrybinėmis sąjungomis ir kitus klausimus. Suvažiavime kalbą pasakė Lietuvos KP Centro Komiteto sekretorius Lionginas Šepetys.

Suvažiavimas išrinko sąjungos valdybą ir revizijos komisiją, delegatus į TSRS žurnalistų sąjungos penktąjį suvažiavimą.

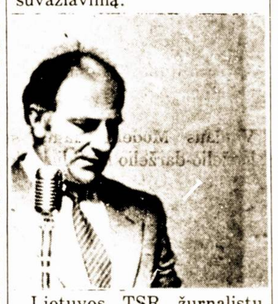

Lietuvos TSR žurnalistų sąjungos valdybos pirmininku išrinktas "Tiesos" laikraščio redaktorius Albertas Laurinčiukas.

V. Petkevičienė

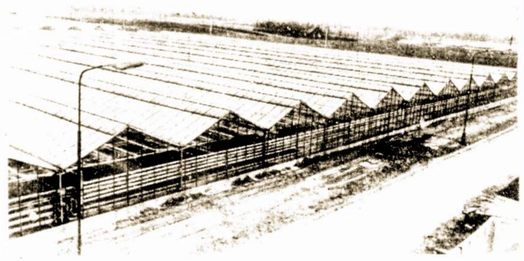

Netoli Kauno statomas didelis Neveronių šiltnamių kombinatas. Pirmuose šiltnamiuose jau auginamos daržovės. Šiemet kombinatas jų pristatė kauniečiams 660 tonų. Pasiekęs projektinį galingumą, didžiausias priemiestinis šiltnamių kombinatas per metus parduos gyventojams apie keturis tūkstančius tonų daržovių. Neveronyse auginamos ir gėlės. Miesto parduotuvėms pateikta 36 tūkstančiai gvazdikų. 1982 metais jų numatyta išauginti 109 tūkstančius.

Nuotraukoje: **Neveronių šiltnamių kombinato bendras vaizdas.** K. Jurelės nuotrauka

Skambina Šopeną

Naktin
Lietaus įkrito lašas.
Tin tin. —
Žvaigžde juodon naktin.
Po to — liūtis.
Lašų pasažas
Svajonę nešas
Praeitin.

O ten:
Tan tan. —
Kaip varpas toliuos
Vaikystė
Pradeda skardent.
Ir visas mano vargas —
Nulis.

Jei virš kraigų mėnulis
Ten
Pakibo žydras
Kaip Šopenas,
Sidabrą berdamas naktin.

— Blakstienos atlydį lašena.
Lašais. Po vieną:
Tin tin! —
Ten.

Bronius Mackevičius

AČIŪ, ŽMOGAU!

Ir vėl . . .

Ir vėl praėjo metai. Ir vėl stabtelime prie įsivaizduojamos beribio laiko ribos ir susimąstome, suvokdami, jog esame niekada nesustojančio ŽEMĖS EKSPRESO keleiviai.

Laikas tiek prasmingas, kiek prasmingi žmonių darbai. Laiką ir erdvę būtina užpildyti, kaip bitės medumi užpildo vaško korį.

Mūsų darbai ir dienos buvo prasmingos.

Tarybų šalies komunistų forumas—TSKP XXVI suvažiavimas apibendrino milijonų patirtį, nagrinėjo ir sprendė daugiamilijoninės ir daugianacionalinės valstybės problemas. Žemė ir duona, darbas ir kultūra, ekonomika ir poezija, kosmosas ir gimtinė, filosofija ir gamtos apsauga, kūdikystė ir motinų laimė—viskas, kas rūpi žmogui, nebuvo pamiršta.

O svarbiausia—problemų centre—žmogaus problema! Ji ne vienadienė, bet programiška, sudėtinga, išsišakojusi, savo šaknimis siekianti praeitį, apipynusi ir organiškai įsikabinusi į dabartį, maitinanti ateities daigus.

Tarybiniai žmonės jautė darbų įtampą, svarbą, svorį ir atsakomybę už savo misiją jiems skirto laiko atkarpoje. Tai liudija pirmųjų vienuoliktojo penkmečio metų darbo vaisiai. Tik paviršutiniškos, naivios ir nerealios programos paradiškai gražios ir lengvos. Komunistinės visuomenės kūrimas—milijonų darbo žmonių veiklos suma. Jos kertinis akmuo ir kūrybingas darbas!

Planetos pulsas neramus, trūkčiojantis, nervingas. Kontinentais praūžia ne tik uraganai. Politinės intrigos ir audros keičia vienas kitą. Teletaipai praneša ne tik apie žemės drebėjimus. Neišlaikę sukrėtimų, nuvirsta diktatorių ir politinių marionečių sostai. Istorija ignoruoja prezidentų vaidybą ir šypsosi, girdėdama politikų pranašų pamokslus. Istorija ištikima savo dėsniams. Tai pažangos, vystymosi bei senojo pasaulio nykimo dėsniai. Tačiau reakcijos tamsiosios jėgos nepasiduoda. Sizofreniškas kapitalizmo priepuolis gali per daug brangiai kainuoti visai mūsų planetai!

TSKP XXVI suvažiavime autoritetingai pabrėžta:

"Apginti taiką—mūsų partija, mūsų liaudis, taip pat ir visos planetos tautos dabar neturi svarbesnio tarptautinio uždavinio.

Gindami taiką, mes dirbame ne tik dabar gyvenančių žmonių, ne tik mūsų vaikų ir vaikaičių labui; mes dirbame vardan dešimčių būsimų kartų laimės.

Jeigu bus taika, kūrybinė tautų energija, remdamasi mokslo ir technikos laimėjimais, tikrai išspręs tas problemas, kurios dabar rūpi žmonėms. Žinoma, tada mūsų palikuonims iškils naujų, dar kilnesnių uždavinių. Ką gi, tokia yra pažangos dialektika, gyvenimo dialektika".

Tai labai aktualūs teiginiai!

Apie tai galvoja kiekvienas doras planetos žmogus. Galvoja, stovėdamas prie staklių, skrisdamas lėktuvu, žvelgdamas į tėviškės dangų, uždegdamas naujametinę eglutę.

ŽMOGUS!
Žmogus ir laikas!
Žmogus ir ateitis!
Žmogus ir žemė!
Žmogus ir laimė!
ŽMOGUS!

Jis galingas ir lengvai pažeidžiamas. Jo kūrybinės minties skrydis niekada nesibaigia ir nesibaigs! Bet tik tada, jei žmogus stovės saulės, o ne šešėlio pusėje, jeigu jis tarnaus humanizmo, komunistinės visuomenės kūrimo idealams.

Vieneri metai!

Tai daug ar maža?

Tai tik maždaug 31 milijonas 176 tūkstančiai širdies dūžių!

Tai tik tiek sekundžių, tiktai tiek akies mirksnių!

Bet ir per vienerius metus galima daug padaryti!

Ir mes džiaugiamės, kad metai praėjo ne veltui, kad ne veltui laikr. džiai skaičiavo sekundes ir širdies dūžius. Gražėjo tarybinė Tėvynė, Tarybų Lietuva! Tai visų mūsų gyvenimo prasmė, mūsų pilietinė pareiga ir atsakomybė, mūsų visų bendras rūpestis! Ir, matydami tuos pasikeitimus, tuos darbo vaisius, iš širdies sakome:

— Ačiū tau, dirbantis ir kuriantis ŽMOGAU!

Juozas Nekrošius
(Literatūra ir menas)

Manila. Filipinų užsienio reikalų ministras gen. Romulo prisipažino, kad Filipinų naikintuvai apšaudė Japonijos tanklaivį, kuris plaukė iš Singapūro į Pietų Korėją. Laivas buvo užpultas netoliese Mindanao, apie 500 mylių nuo Manilos, kur muzulmonų sukilėliai kovoja už autonomiją. Filipiniečiai įtarė, kad japonai veža teroristus ir ginklus bei amuniciją.

JONAS STRIELKŪNAS

Kas metai

Baltoj platybėj lauko gimto,
Tamsioj gilybėje širdies
Kas metai laikas vėl mus gimdo
Augt lig vidužiemio žvaigždės,

Kuri danguj ir sieloj žėri.
O mes nepakeliam akių
Ir, širdis aklinai užvėrę,
Nedrįstame ištart: „Tikiu.

Tikiu dangaus ir žemės vaisials,
Tikiu mirtim ir gimimu,
Elementoriais mūs pirmaisiais
Ir pamatais gimtų namų.

Tikiu, kad mūsų būvis duotas
Aukot pasauliui ir žmonėms.
Tikiu, kad mūsų meilės duonos
Prireiks pasotint alkaniems".

DAŽAI SKYSTIESIEMS KRISTALAMS

Vakarų Vokietijos firma „Siemens" pradėjo gaminti indikatorius su naujo tipo skystaisiais kristalais GAN-4137. Indikuojamus ženklus galima matyti net pro poliarizuojančius saulės akinius. Efekto priežastis — naujo tipo dažanti medžiaga kristaluose. Ji absorbuoja ir į kristalus krintančią šviesą. Tuo tarpu veikiant kintamąja įtampai,

KANADOS ŽINIOS

London, Ont.

PASIMIRĖ K. LAPIENIS

Gruodžio 31 Naujų Metų naktį Glenko miestelyje pasimirė K. Lapienis, sulaukes 79 m. amžiaus. Nuliūdime paliko žmoną—Marytę, sūnų Donaldą su žmona, du anūkus ir seserį Lietuvoj, Adelę Klupauskienę, gyvenančią Kupiškio mieste. Palaidotas Oakridge kapinėse, netoli Glenko miestelio.

K. Lapienis, kaip ir daugelis kitų lietuvių imigrantų, į Kanadą atvyko nevedęs, ieškoti darbo pragyvenimui ir laimės. Jam teko pakęsti ir pergyventi sunkių dienų, ypatingai, užėjus depresijos laikams. Susipažino lietuvaitę Marytę Mikoliūnaitę ir 1936 m. sukūre šeimyninį gyvenimą. Susilaukė sūnaus. Daugelį metų dirbo ir vargo įsigiję tabako ūkį.

Pastaruoju laiku gyveno Glenk miestelyje nuspirkę namus ir pasiliuosavę nuo ūkio darbų.

K. Lapienis kiles iš Načiūnų km. Šimonių valsčiaus.

Lapienių šeimą daugelis apylinkės lietuvių pažinojo ir gerbė už jų draugiškumą ir džiaugtis, kad virš išvardinta gamtos rykštė mūsų nepalietė.

Ligoniai

Buvo labai sunkiai susirgęs verdūnietis Antanas Juzulaitis. Gydėsi General ligoninėje.

Charles Juška laimingai pergyveno antrą operaciją Royal Victorija ligoninėje.

Frank Wilimas taipgi pergyveno operaciją.

J. Urbanavičius puolė ant ledo ir palūžo šonkaulį.

E. Urbanavičienė su karštu buteliu nusidegino koją.

Elenutė Manstavičienė puolė ir susilaužė ranką.

Mary Laurynaitienės akys pablogėjo.

Visiems sergantiems linkiu greitai pasveikti.

Lankėsi

Švenčių laiku buvo atvykę atlankyti savo mamyčių ir patevių Richardas Savickas ir Matulevičius su šeima.

Taipgi iš Calgary buvo atvykęs K. Greibus atlankyti savo mamytės, brolio su šeima ir draugų. P.

Toronto, Ont.

LIŪDNA ŽINIA

Toronto Lietuvių Sūnų ir Dukterų Klubo susirinkimo buvo pranešta, kad Lietuvoje mirė Steponas Karvelis. Todėl susirinkimas nutarė viešai per spaudą išreikšti užuojautą jo giminėms ir draugams.

S. Karvelis išgyveno Kanadoje virš 50 metų. Visą laiką jis veikė pažangiose lietuvių organizacijose, darbavosi ir rėmė pažangią spaudą. Jis buvo visą eilę metų Sūnų ir Dukterų Draugijos užrašų sekretorius, taipgi Lietuvių Literatūros Draugijos Toronto kuopos pirmininkas, vėliau sekretorius.

Jausdamas, kad sveikata nuolat silpnėja, kad jau nebėra jėgų aktyviai veikti pažangiame lietuvių judėjime, Steponas nutarė grįžti Lietuvon, pas artimus giminės. Nebeilgai jam teko džiaugtis nauju Lietuvos gyvenimu, už kurį jis kovojo Kanadoj gyvendamas. Nelaboji mirtis išskyrė jį iš gyvųjų tarpo.

Sūnų ir Dukterų Klubas, apgailestaudamas Stepono išsiskyrimą iš gyvųjų tarpo, reiškia gilią užuojautą jo artimiesiems giminėms ir draugams. Lai būna jam lengva Lietuvos žemelė.

J. Yla
TLSDK pirmininkas

Montreal, Quebec

Gamtos rykštė

Sausio rytą rytinėje Kanados dalyje įvyko žemės drebėjimas. Drebėjimą jautė ir montrealiečiai. Laimė, kad šį kartą drebėjimas nepaliko blogų pasekmių, nes pats drebėjimo centras nebuvo apgyventas.

Naujų metų pradžia pasaulio nedžiugina, valstybių galvos nesusikalba ne tik politinėje dirvoje tarp jų, vyksta visokiausių negerovių, bet užsirūstino ir gamta, tai viename pasaulio kampe siaučia didžiausios vėtros, kitur didelės sniego pūgos, dar kitur potvyniai, kurie pridaro daug materialių nuostolių, apsunkina žmonių gyvenimą, pažeidžia moralę. Montrealiečiai dar iki dabar galime nuoširdumą, tad į laidotuves atsilankė daug tautiečių ir kitų draugų. Karstą puošė daug gražių gėlių.

Iš tolimesnių vietų, apart londoniečių, atvyko—M. Paužienė iš Oakville ir jos duktė Rožė su šeima, kurie buvo išvykę į Floridą. Sužinję apie mirtį parskubėjo iesiog į laidotuves. Jie geri draugai su Donaldu Lapieniu.

Po laidotuvių dalyviai vietiniam restorane buvo pakviesti atgaivai.

Laimingai ilsėkis K. Lapieni, šaltoj Kanados žemelėje.

J. N.

LONDON, ONT.

Mirus

Stasei Andriušienei—

Lietuvoj

Reiškiame nuoširdžią užuojautą seserims Bronei Janauskienei ir Janei Narusevičienei Kanadoj, broliui ir sūnui Lietuvoj ir kitiems artimiems giminėms bei draugams.

P. S. Pajuodžiai	P. D. Rušinskai
A. E. Byrai	E. Svetinskienė
G. S. Aleliūnai	V. Mažilienė
S. P. Repšiai	J. N. Kisieliai
O. Ragauskienė	R. K. Michell

LONDON, ONT.

Mirus

Kaziui Lapieniui

Glencoe, Ont.

Reiškiame širdingą užuojautą velionio žmonai Marytei, sūnui Donaldui, seseriai Adelei Lietuvoj ir visiems kitiems giminėms ir draugams.

G. S. Aleliūnai	J. Narusevičienė
A. E. Byrai	O. Ragauskienė
S. P. Repšiai	E. Svietinskienė
P. S. Pajuodžiai	P. N. Mockevičiai
J. N. Kisieliai	W. S. Žižniauskai
R. K. Michell	M. Paužienė
P. D. Rušinskai	B. R. Szymanis

K. Kulikauskienė

185 pavadinimų sukneles, kostiumėlius iš medvilnės, šilko, lino, džinsinių audinių siuva mažyliams Vilniaus "Aušros" fabriko darbininkės. Ir vaikučiai jų pasiūtais rūbeliais visada patenkinti. Juk kasmet 90 procentų viso asortimento atnaujinama. Naujus modelius fabrikui kuria Vilniaus Modelių namų specialistai, o fabriko vaikų lopšelio-darželio mažyliai mielai juos demonstruoja.

Nuotraukoje: **Kostiumėlis ir suknelė ikimokyklinio amžiaus vaikučiams.** T. Žebrausko nuotrauka

■ GILIOJI ŽVEJYBA

Iš pastarųjų metų tyrinių paaiškėjo Pasaulinio vandenyno žuvų išteklius esant kur kas gausesnius negu buvo manyta. Mokslininkai įsitikino: daugelis iš 1500 iki šiol žinomų giliavandenių gyvūnų rūšių gali turėti verslinę reikšmę. Tai žviečiantys ančousai, ilgauodegės žuvys, įvairios plekšnės ir kitų šeimų atstovai. Beveik visos jos gyvena tuntais. Ichtiologai teigia, kad epsimoka žvejoti net giliau kaip 600 m gylyje.

Mokslinio tyrimo laivo „Vitiazj" įgulai reiso metu pavyko sugauti žuvų net 8 tūkst. m gelmėje. Šiuo metu Vladivostoke, Ramiojo vandenyno mokslinio tyrimo institute, kuriami nauji tralai, kurialis bus galima žvejoti giliųjų vandenų žuvis.

Naudingi TSRS ir JAV kardiologų susitikimai

SIGITAS KRIVICKAS

— Šiuo metu iš visų ligų žmonės daugiausia kenčia nuo širdies ir kraujagyslių susirgimų,—pasakė TSRS MMA sąjunginio kardiologijos mokslinio centro širdies ir kraujagyslių patologijos skyriaus vadovas Anatolijus Vichertas, kai mes susitikome New Yorke.—Beveik 60 procentų žmonių miršta dėl šių ligų. Jau daugiau kaip dešimt metų Amerikos ir Tarybų Sąjungos mokslininkai atlieka bendrus tyrimus, ieškodami kovos su šiomis ligomis būdų.

Eilinį kartą pasikeisti moksliniu patyrimu kartu su akademiku A. Vichertu į JAV atvyko Kauno širdies ir kraujagyslių fiziologijos ir patologijos mokslinio tyrimo instituto direktorius, medicinos mokslų daktaras, profesorius Juozas Blužas.

— Mes, kardiologai, kartu su savo kolegomis visame pasaulyje turime vieną bendrą tikslą—kovoti su netikėta mirtimi,—pažymėjo profesorius J. Blužas.—Neretai ji pakerta žmones pačiame kūrybinių jėgų žydėjime. Kad tokių netikėtumų būtų mažiau, labai naudinga keistis moksliniu patyrimu, sukauptu visame pasaulyje.

Šios kelionės metu tarybiniai mokslininkai aplankė vieną svarbiausių JAV kardiologijos centrų, esantį netoli nuo Washingtono,—širdies, plaučių, kraujagyslių ir kraujo ligų institutą. Jis vadovauja praktiškai visiems šios srities tyrimams Šiaurės Amerikoje. Įdomūs susitikimai (taip pat įvyko Birminghame (Alabamos valstija), širdies ritmo pažeidimų institute. Ten dirba pasaulinio garso mokslininkas Tom James. Jis daug nusipelnęs tirdamas širdies ritmo pažeidimų mechanizmus.

Svečiai iš Tarybų Sąjungos apsilankė San Franciske ir susipažino su medikų grupės "Kaizer permanent" darbais.

— Ši grupė atlieka tyrimus ta pačia kryptimi, kaip ir mūsų institutas,—pažymėjo profesorius J. Blužas.—Todėl su kolegomis iš San Francisko mes palaikome glaudžius ryšius. Stai ir dabar, grįždami namo, vežamės iš Kalifornijos 90 širdies ligų istorijų. Jas kruopščiai išstudijuosime ir nustatysime, kiek Amerikos mokslininkų diagnozės sutampa su mūsų, palyginsime gydymo metodiką. Šiuo pagrindu paruošime bendrą pranešimą tarptautiniam simpoziumui, kuris kitų metų vasarą įvyks Kaune.

New Yorke tarybiniai mokslininkai turėjo galimybę pasikeisti nuomonėmis su žinomu kardiologu William Lara, kuris vadovauja Cornell kardiologijos centrui. Daktaras Isidoras Rosenfeldas, gydęs daug šios šalies įžymybių—nuo prezidentų iki kino žvaigždžių,—svečiams iš Tarybų Sąjungos surengė priėmimą savo užmiesčio rezidencijoje.

— Norisi pažymėti,—pasakė akademikas A. Vichertas,—kad su kolegomis amerikiečiais mes praleidome kartu nemažai naudingų ir malonių valandų. Amerikos mokslininkai vertina mokslinio tyrimo darbus, atliekamus Tarybų Sąjungoje. Savo ruožtu mums yra ko pasimokyti iš jų.

[Vilniaus "Tiesa"]

Už karinį kooperavimą su Amerika

Yoshio Sakurauchi

Tokyo.—Naujasis Japonijos užsienio reikalų ministras Yoshio Sakurauchi, prieš mėnesį užėmęs šį savo postą, spaudai pareiškė, kad Japonija pirmoje eilėje stengsis pagerinti savo ryšius su JAV, glaudžiau kooperuojant karinėje srityje. Taip pat jis tvirtino, kad Japonija bandysianti atidaryti savo rinkas importuoti iš JAV ir Vakarų Europos, o Pietų Korėja gausianti iš Japonijos ekonominės pagalbos. Taigi, viskas atvirkščiai, kaip darė jo pirmtakas, buvęs užs. reik. ministras Sunano Sonoda.

Naujasis Japonijos užs. reik. ministras dar patarė Amerikai palaikyti glaudesnius santykius su Kinija, kas esą ir Japonijos užs. reikalų politikoje. Jis betgi kritikavo JAV dėl to, kad jos ginkluoja Taiwaną.

Adis Ababa.—Oficiali Abisinijos spaudos agentūra skelbia, kad vyriausybės karinėms pajėgoms galutinai pavyko efektingai sunaikinti eritrejiečių judėjimą, kuris daugiau kaip 20 metų kovojo už atsiskyrimą nuo Abisinijos.

A special event

By Antar Mberi

B.J. Dalton's bookstore sits on Fifth Avenue at 53rd Street. Tonight it is host to a special event, a book party for Susan Robeson, the granddaughter of Paul Robeson, perhaps the greatest son of a country which has done everything possible to forget him, and have us forget him as well.

People began arriving before the appointed hour of five o'clock. Outside the rain and snow were pummelling the pedestrians mercilessly. It was not a good night for anything besides hot tea, intimate company and plenty of heat. It certainly was not a good night for a book party of any kind. It seemed as if the very elements themselves had joined the conspiracy to bury the name and legacy of the Gentle Giant, Paul Robeson.

As we entered Dalton's hoping for the best, expecting possibly the worst, we were greeted by the melodic, booming voice of the man the whole world called son and genius. Recordings of songs like **Jacob's Ladder, Water Boy, Joshua Fit The Battle Of Jericho** and **Old Man River** hugged us and followed us as we moved in and down the stairs to the lower level, where the book party was to be held.

At the middle of the stairs, where the lower floor became fully visible, we froze in our tracks. We weren't prepared for the sight before us. The place was jammed, overflowing with people.

There were three generations gathered in honor of the living memory of this man, Paul Robeson. They were common folk for the most part, though there was an abundance of celebrities as well.

It was not just the burgundy and chablis wine that loosened the tongues of these intermingling three generations. No, it was clearly something else. That something else was the living legacy of Paul Robeson, once again uniting people of different racial, national and political backgrounds around a common theme--defense of our multinational, multiracial culture, history and struggle for a new world. It was what he meant, what he still means, and what he will mean for years to come.

At a small table surrounded by microphones, a video tape and crew, audio equipment, and a sea of people eagerly clutching the new book, waiting their turn for its autographing, sat the person responsible for this happening, Susan Robeson, Robeson's granddaughter. Book after book passed through her untiring hand.

Her book, a pictorial biography of Paul Robeson, **The Whole World In His Hands**, published by Citadel Press, is a fine collection of photographs and text, written by her, documenting the life and work of her grandfather, the times and struggles he was involved in, the famous and common folk that he called friend and comrade. It speaks of his beginnings, his images on the screen, his family life, the various stages of his rise to fame, the politics of the man and his persecution, his exile and return to center stage, and the finale of his life.

The line stretched almost to the back of the store. There were old family friends and comrades of his. There were her own friends. And then there were the young Robeson fans, hungry for any and all information about their newly discovered hero-giant of a man.

All eyes turned momentarily to the door. Esther Jackson, managing editor of **Freedomways**, and Jean Carey Bond, associate editor of **Freedomways**, were coming down the stairs. In one corner stood a TV showing video taped excerpts of interviews and stage performances of Robeson's earlier years. Off to one side stood Judge Bruce Wright talking with Don Cherry, a very close friend of Robeson's and one of his pianists. A staunch supporter and believer of what Robeson represented, Cherry now sits on the board of Paul Robeson Productions and works with the Robeson Archives. With him that night is Dr. Luciel Maier, assistant to the secretary general of the UN.

Odetta and Pete Seeger appeared to give song and testament to their debt to Robeson, the basso profundo. Sharing the program with them were Jean Carey Bond, Sheila Williams, Dr. June Christmas, and William Forte, head of the Harlem Writers Guild, who had organized the affair.

John O. Killens, the celebrated novelist and a founder of the Harlem Writers Guild, spoke. His words, precise and instructive, still ring in my ears. Quoting Toni Cade Bambara, a fine short story writer, he left us with this: "The responsibility of a writer representing an oppressed people is to make revolution irresistible."

Closing out the program was Susan Robeson. Speaking tearfully, she thanked her parents, the Harlem Writers Guild, Louise Meriwether, the novelist, and everyone present. She spoke of the need to be loyal to one's convictions, the motto of her grandfather.

Susan Robeson emphasized the important role of culture in the struggle for peace, freedom and justice. "It's like a piece of cloth," she said. "If you take the central thread and pull it, the cloth unravels. Robeson was this thread. They tried to pull him and rip the cloth apart. But tonight is an attestment that they could not do this, not then, not now. These are desperate times, and it's a sort of poetic justice that his name and image are coming alive today, in these times. We are all responsible for a larger family, the family he represented and spoke for, the family we're all a part of, the human family."

This was Robeson's belief, this is his granddaughter's belief as well, and the book party is now another key brick in its foundation. Susan Robeson is traveling around the country doing promotional book parties. Why not organize one and invite her. The book is a masterpiece and deserves to be read widely by all. It makes an exquisite gift for young, old and in-between.

Antar Mberi is on the staff of the *Daily World*.

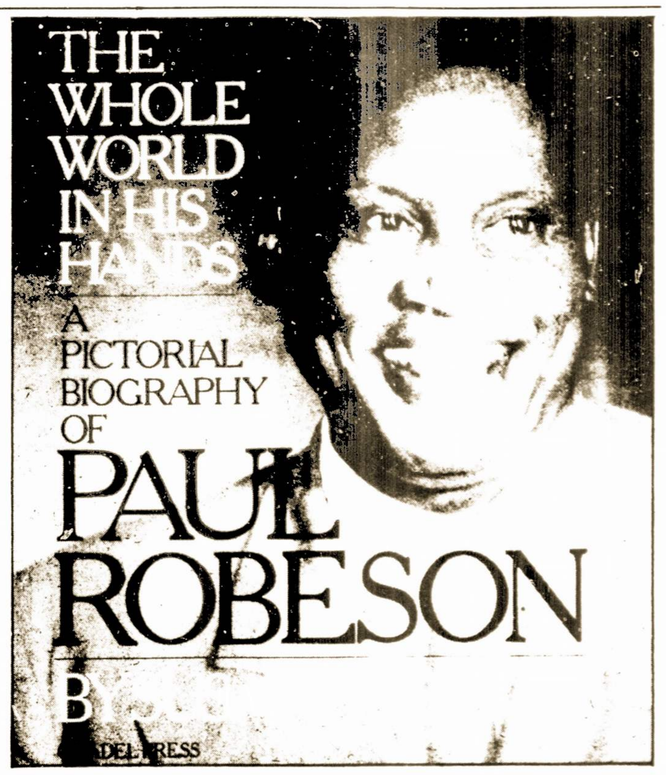

ST. PETERSBURG, FLA.

KONCERTAS

Chicagos "Lakštučių" koncertas įvyks 1982 m. vasario 20 d.
Rengia Lietuvių Vyresniųjų Piliečių Klubas.
314—15 Ave. So., St. Petersburg, Fla.

ANTANAS DRILINGA

PALIEPK

O mano meile, paliepk man —
Ir aš sustabdysiu bangą,
Ir aš ant bangos užrašysiu
Tavo vardą krauju.

O mano meile, paliepk man,
Ir aš ant žuvėdros sparno
Tau parašysiu laišką
Apie tai, ką jaučiu dabar,

O mano meile, paliepk man,
Ir mano šauksmas į erdvę
Nuskries, ir dangus bekraštis
Supras, kas tu man esi,

Tiktai paliepk man — —

PAŽINIMAS

Ar aš dabar esu laimingas,
Apglebtas slenkančios bangos,
Kuri mane be galo švelniai
Į gelmę neša supdama;

O ta gelmė — gal tavo meilė,
Kurion paneriau aš staiga,
Žinodamas, kad vėl išplauksiu
Į erdvę, kur nėra tavęs,

Kur žvaigždės šviečia, žvaigždės šviečia,
O aš tarp jų neberandu
Vienintelės, kurią pažinęs,
Ir pačią gelmę pažinau;

Tai ar esu dabar laimingas,
Į gelmę nešamas bangos?

HAVERHILL, MASS.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Vladas Račkauskas

Mirė 1978 m. sausio 27 d.

Jau suėjo ketveri metai nuo jo mirties, bet vis dar negaliu pamiršti. Tik tiek galiu tarti: Ilsėkis gražiose Lietuvių kapinėse.

Tavo žmona — ANTOSĖ RAČKAUSKIENĖ

NORWOOD, MASS.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Nelė Grybienė

Mirė

1977 m. sausio 20 d.

Jau praėjo penkeri metai nuo mano mylimos mamytės mirties. Kiekvieną dieną prisimenu brangią mamytę. Ji mano mintyse liks amžinai.

Duktė — OLGA STRAPPONI

San Francisco—Oakland, Cal.

Šis tas iš mūsų veiklos

Gruodžio 25 J. ir Ks. Karosų patalpose įvyko LLD 198 kuopos metinis susirinkimas. Dalyvavo gražus būrys narių. Susirinkimą pravedė Juozas Karosas. Visi valdybos raportai priimti su pagyrimų, o ypač vajininkės Violet Taraškienės raportas buvo šaunus ir finansų sekretorės Ksaveras Karosienės išsamus. Šios dienelės posėdyje dauguma narių sumokėjo savo metinę mokestį.

Užrašų sekretorė Margaret Mozūraitienė pranešė, kad ji prisimindama tragiškai žuvusi savo mylimą vyrą Jim Mozuraitį prieš du metus, aukojo "Vilniai" ir "Laisvei" po $50 ir $50 vietinei LLD 198 kuopai.

Knygų patikrinimui bei peržiūrėjimui išrinkti Kastancija Mogianienė ir Raymond Machulis.

Nesant daugiau skubotų reikalų draugė Ksavera papasakojo apie šių dienų bėgamus reikalus ir apie Amerikos-Rusijos Instituto reikalus. Užsibaigus posėdžiui nariai pavaišinti. Vaišes aukojo nariai nusprendė, kad reikia prisidėti finansiškai kuopos iždą papildyti, nes šiuo laiku platesnių renginių neįmanomi surengti nes buvusios puikios renginių darbuotojos nesveikuoja. Galgi atkeliavus mielam pavasariui mūsų darbščias darbuotojas sutvirtins.

Svečiuos

Gruodžio 27 gavę pranešimą su pakvietimu, kad mūsų šauni advokatė Margaret Hume-Poškaitis grįžusi iš Lietuvos svečiuojasi pas savo mylimus tėvus jų puošnioje sodyboje Woodside, Cal. Margaret praėjusią vasarą viešėdama Lietuvoje, Vilniuje, susituokė su vilniečiu Rimu Poškaičiu. Dabar Margaret Hume-Poškaitis paviešėjus pas tėvus ir susitvarkius savo asmeninius reikalus vyks į Vilnių, kur labai laukia jos mylimas vyras Rimas. Ta proga iš Lawrence, Mass. atvyko Jonas ir Afemija Kodžiai palinkėti savo mielai anūkėlei daug, daug sėkmės ir laimės jos naujame gyvenime Lietuvoje. Beje, gerbiami J. ir A. Kodžiai savo anūkėlės išleistuvių bei Naujųjų Metų proga įteikė kuopos sekretorei Ksaverai $25 paramos, kad ji pasiųstų "Laisvei". Ačiū Kodžiams. Taip pat atvežė mieli Kodžiai iš Boston, Mass. nuo draugės Elizabeth Vilkaitės-Repshis Naujų Metų sveikinimą su gražia dovana jos draugams. Didelis ačiū mielai Elizabeth, o dovaną panaudosime geram tikslui.

Serga

Gruodžio 4 mūsų miela, veikli spaudos vajininkė Violet Taraškienė pergyveno sunkią dešinio šono bei klubo operaciją. Ją jau tūlas laikas kankino tas žiaurusis artritas. Jos visi bičiuliai nuoširdžiai linkime, kad mieloji Violet greit ir pilnai sutvirtėtų ir vėl būtų sveika ir pilna energijos.

Šturmingas lietus

Šiaurės Kalifornijoje bei San Francisko apylinkėje gausus ir labai šturmingas lietus padarė daug nuostolių, su savimi pasiėmė nemaža gyvybių ir daug sužeistų.

Naujųjų Metų proga visiems laimingų, sėkmingų metų ir geros sveikatos!

M. Baltulionytė

REMKITE LAIKRAŠTĮ "LAISVĘ"

ST. PETERSBURG, FLA.

KONCERTAS

Dainos Mylėtojų Choras vadovybėje Helen Janulytės

Sausio 30 įvyks Dainos Mylėtojų Choro metinis koncertas, o mokytoja Helena Janulytė stropiai moko koncertui Chorą paruošti, kuris įvyks Lietuvių Piliečių salėje, 314—15 Ave. South. Prašome visus dalyvauti. **V. Bunkienė**

Detroit, Michigan

LDS reikalai

Sausio 10 Detroito Lietuvių Klubo patalpose įvyvko LDS mėnesinis susirinkimas. Nepaisant didelio šalčio, dalyvavo daug narių. Pirmininkas Tony Vasaris susirinkimą sklandžiai pravedė.

Po susirinkimo Moterų Pažangos Klubo šeimininkė Pat Stunskas patiekė vaišes. Tortą iškepė Pat Stunskas. Virtuvėje pagelbėjo moterų klubo sekretorė Mary Norush su talkininke.

Moterų klubui liko gera suma pinigų nuo šių vaišių.

Sekantis LDS susirinkimas įvyks sekmadienį, vasario 14 d. 11 val. ryto taip pat Klubo patalpose. LDS šeimininkės, Ruth Gugas, Alice Stacey, Antonette Garelis ir Millie Vasaris pažadėjo po susirinkimo paruošt skanius pietus, kurie kainuos $2.50 asmeniui. Po pietų Servit Gugas prižadėjo parodyt iš savo viešnagės Tar. Lietuvoj 1981 vasarą skaidres (slides). Beje, šis susirinkimas bus nepaprastai svarbus, nes bus nominacijos į Centro valdybą. Visi LDS nariai būtinai dalyvaukite, o vaišėse ir skaidrių pamatyt LDS valdyba kviečia visus klubiečius ir draugus.

Sveikiname

Po LDS susirinkimo sausio mėn. buvo ne tik vaišės, bet ir staigmena. LDS ir Klubo nariai Albert ir Alice Stacey (Stasiukėnai) patiekė stipriosios, pranešdami jog 1981 m. gruodžio 27 d. jie minėjo savo 40 metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Visi juos sveikino ir dėkojo jiems linkėdami ilgo ir linksmo gyvenimo.

Biznieriai

Sausio 9 d. moterys investatorės atlaikė savo mėnesinį susirinkimą Topinkas valgykloje, o vakare vyrai investatoriai susirinko į Servit ir Rutos Gugų namus, ir ten atlaikė savo mėnesinį susirinkimą. Valdyba perrinkta ta pati: Bill Milus-pirmininkas; Alfons Rye-vicepirmininkas; Tony Vasaris-sekretorius; iždininkas Kęstutis Garelis; maršalka Louis Turzak. Po susirinkimo namų šeimininkė patiekė skanią vakarienę.

Mirė

Gruodžio 30 mirė Martha Brozowski, sulaukus 90 m. amžiaus. Mirė privatiškoj gydykloj, Centerline, Michigan. Palaidota sausio 2 St. Clements kapinėse, Centerline. Dideliame nuliūdime paliko sūnų Albertą ir marčią Petronella (Petie) Brozowski. Petie priklauso prie LDS sorority ir prie LDS bowlerių.

Laukiame

Sausio 17 Detroito Lietuvių Klube 2 val. po pietų įvyko pokylis, į kurį susirinko didelis burys moterų. Tą pokylį surengė Isabel ir Janice Brazas bei Helen Stakas pagerbti Mary Ann Brazas Emrick, kuri laukiasi šeimos padidėjimo. Buvo visokių pasilinksminimų ir dovanų laimėtojoms. Rengėjos patiekė skanių vaišių. Pokylį baigė peržiūrėdamos viešnių atneštas dovanas. Dabar laukiame jaunos mergytės ar berniuko. **Stefanija**

St. Petersburg, Fla.

PRANEŠIMAS

Prieš 35 metus grupelė pažangiųjų aktyvistų suorganizavo LLD 45 kuopą, ir per eilę metų kuopa išaugo į skaitlingą organizaciją.

Sausio 23 šią gražią sukaktį paminėsime su kalbomis bei menine programa.

Pagrindinią kalbą pasakys Adelė Pakalniškienė.

Naujųjų Metų proga

SVEIKINU

visus artimuosius, draugus ir bičiulius. Linkiu sveikatos, sėkmės, džiaugsmo ir daug energijos.

IGASĖ DANILEVIČIENĖ
Panama City, Fla.

Mano naujas adresas:
G. Daniels, St. Andrews Towers, Apt. 413
24 Harrison Ave., Panama City, Fla. 32401

Waterbury, Conn.

Praėjusią savaitę "Laisvei" skambino mūsų ilgametė rėmėja ir "Laisvės" vajininkė M. Svinkūnienė, pranešti, kad jos mylimas vyras Juozas, taip pat ir Juozas Vaitonis paleisti iš ligoninės, jau randasi namuose.

Apie draugą Vaitonį nedaug tegalime pasakyti, bet tikimės, kad jo sveikata jau gerokai pagerėjusi. Apie Juozą Svinkūną, žmona sakė, kad jis labai silpnas, nenori valgyti, nelabai nori šnekėti.

Leidžiant laikraštį gavome žinią, kad Juozas Svinkūnas sausio 19 mirė. Kada bus laidojamas, nepatyrėme.

Mielai draugei Svinkūnienei reiškiame gilią užuojautą pernešti šias sunkias valandas. **Ieva**

St. Petersburg, Fla.

MIRĖ ALFONSAS BUNKUS

Valio ir Prano Bunkų brolis Alfonsas praėjusio penktadienio naktį sausio 15 d. mirė. Laidotuvės įvyko antradienį, sausio 19 d. St. Petersburge.

Prieš kelias savaites abu broliai Bunkai atvyko į New Yorką sutvarkyti brolio reikalus ir jį parsivežė pas save į Floridą.

Reiškiame gilią užuojautą Bunkų šeimai ir visiems jų artimiesiems. **IM**

Attention — Lodge 1 and 13 LDSers

A meeting of Lodge #1 and #13 of the Association of Lithuanian Workers (LDS) will be held on Sunday, February 7th at 2 o'clock in the afternoon at Laisve Hall, corner of Liberty Avenue and 102nd Street, Ozone Park, N. Y. LDS President Servit Gugas will be in town and show his movies of the 1980 Song and Dance Festival in Vilnius, Lithuania.
(The viewers of these films in Chicago and Toronto had rave comments.)

Elections of Lodge officers and nominations to the General Executive Board will be one of the main features of the meeting. Members will also be able to pay their dues.

Refreshments will be served. All members are urged to attend and may invite their family and friends to view the films and enjoy the refreshments and renewal of friendships.

ATSIPRAŠOME

Praėjusią savaitę "Laisvės" trečiame puslapyje, straipsnyje "Neramu dangoraižyje prie East River" per klaidą buvo išleistas autoriaus žurnalisto Sigito Krivicko vardas. Atsiprašome.

BRIEFS

Violent crime on New York City's subways is running 60 to 65 percent higher now than a year ago this time, according to the Transit Police.

* * *

Gov. Carey has abused the taxpayers by using state funds to pay for food, servants and ferry service at his posh Shelter Island summer home, an official audit charged last week.

* * *

B. Karmakar from Flushing, N. Y. writes in "Newsweek":

"President Reagan's sharp reaction against the restriction of civil liberties in Poland (INTERNATIONAL, Jan. 4) is very confusing to the freedom-loving people of the world. On the one hand, the President expresses his support for the liberties of the people in Poland, and on the other hand, he rewards some dictators for murdering democracy and freedom. Pakistan is an eyeopening example: here a military dictator is rewarded with arms and economic aid for destroying democracy. The President's love of freedom and democracy is applicable only where it serves his purpose."

* * *

Karen White is 28 years old and six months pregnant. She drives a taxicab for a living. At 1 a.m. one morning in Detroit she was beaten into semi-consciousness when she stopped on a main thoroughfare on the city's west side.

In this city, where the crime rate has been increased by severe economic problems, one might assume that Ms. White was another victim of the dozens of assaults taking place weekly. She was. But this time her attackers were two members of the Detroit Police Department.

* * *

The national Centers for Disease Control have begun a new study of cancer deaths among Tennessee residents living near a plant where the Navy's nuclear fuel is produced.

* * *

They say if you want to live to a ripe old age move to the Midwest—not to the Sunbelt.

That's the surprising conclusion of a National Academy of Sciences study that reports residents of rural Midwest are twice as lively to live long lives than Sunbelt residents—possibly because of the mineral-rich soil and water in that part of the U. S.

* * *

Most of the world famous ballerinas have come from the Soviet Union—Galina Ulanova, Maya Plisetskaya and others.

A young girl's dream to become a ballerina will find a realization mush easier in the Soviet Union than in the capitalist countries. To study and practice to become a ballerina in the Soviet Union is free while in the capitalist countries money is an obstacle. **Ilse**

A scene from ballet school students diplom performance in the Soviet Union.